

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2016

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

9

10

14

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

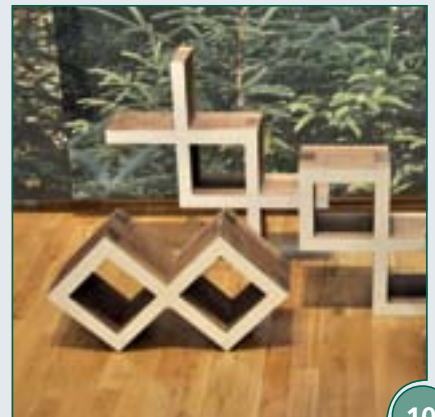
- 3** Editorial
- ~ Anketa
- 4** Príhovor generálneho riaditeľa
- 5** LESY SR prekročili plánovaný zisk takmer o štvrtinu
- 6** Dražby cenných sortimentov na OZ Prešov a OZ Košice
- ~ Predaj dreva prostredníctvom elektronických aukcií sa medziročne zvýšil o polovicu
- 7** Súťaž Kultúrna pamiatka roka 2014 – cena Fénix
- ~ Kvety im pristanú
- ~ Memoriál pohorelských rubárov
- 8** Slovenskí lesníci na 48. ročníku EFNS
- 9** Keď je príprava dôležitá Venerovského memoriál 2016
- 10** ETUDY z dreva XVII. – drevený bytový doplnok
- 11** Cestný tunel v Čelne
- ~ Zemný most Pokúty
- 13** 90. výročie narodenia profesora Štefana Korpeľa
- ~ Prečo mám rád les?
Ing. Milan Sarvaš, PhD.
- 14** Čo treba vedieť pri používaní dronu
- 15** Drony aj pre lesníctvo
- 17** Nepripomínané výročie
- 18** Úcta k našim predchodcom a učiteľom z praxe
- 19** Stretnutí nikdy nie je dosť
Pozvánka
- 20** Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku
- 22** Vedia kvety klamať?
- 23** Písanka, križľané vajíčko alebo kraslica – symbol Veľkej noci
- 24** Jazvec Mišo
- ~ Zasmejte sa, sudoku
- ~ Uveríte?
- 25** Poľovnícky zámok Topolčianky
- ~ Diviacie stehno s malinami
- 26** Jedlé drevokazné huby (3/3)
- 27** Kalendár
- ~ Erby s nádychom lesa
- ~ Jubileá
- 28** Najexotickejšie ovocie sveta (2/3)

6

9

10

14

Kedysi som na tomto mieste písal o starej čínskej kľiatbe, ktorá hovorí: „Želám ti aby si žil v čase zmien.“ Áno, stabilita je svojím spôsobom požehnaním a má svoje čaro. Zmeny sú však v tejto dobe neodmysliteľnou súčasťou nášho života a bez nich by nebolo pokroku, nevznikli by nové riešenia, nápady a možno by táto spoločnosť časom dopadla ako slávna „ríša stredú“ ohradená veľkým múrom.

Zmeny však môžu byť aj kontraproduktívne. Najmä keď sú príliš rýchle, revolučné a komplexné a nenadviažu na to dobré, čo sa v každej oblasti spoločnosti podarilo. Vtedy je veľká pravdepodobnosť, že narobia viac škody ako osohu.

Dúfajme teda, že zmeny, ktoré v pravidelných intervaloch nevyhnutne prichádzajú, budú prospešné pre všetkých a ľudí, ktorí ich budú presadzovať, budú skôr vzdelaní filozofovia ako rozohnení revolucionári. Slovensko by si to zaslúžilo.

Pekné čítanie

Anketa

Záver roka 2015 patril k najteplejším v histórii a okrem krátkeho obdobia v januári neprinesla tohoročná zima takmer žiadne mínusové teploty. Ako ovplyvnilo počasie obhospodarovanie lesa a ekonomiku OZ?

Ing. Gabriel Kovács

vedúci VTÚ OZ Rimavská Sobota

Relatívne vysoké januárové teploty, respektíve absencia hrubšej snehovej pokrývky nám umožnilo naplno rozbehnúť výrobu aj v severnej časti OZ hneď začiatkom roka. To nám zabezpečilo určitý náskok v plnení časového plánu. Na druhej strane vysoké teploty a hlavne enormné množstvo dažďových zrážok v mesiaci február a aj v súčasnosti výrazne obmedzujú pestovnú a ťažbovú činnosť a samozrejme aj odvoz dreva. Najkritickejšia situácia je v južnej časti OZ, kde kvôli premočenému terénu, nezjazdnosti odvozných ciest (väčšinou sú to poľné cesty v súkromnom vlastníctve) sme v určitých lokalitách dočasne úplne zastavili výrobu.

Ing. Stanislav Paučin

vedúci VTÚ OZ Trenčín

Nie len záver roka 2015, ale celý IV. Q roka 2015 bol poznačený nepriaznivými klimatickými podmienkami pre hospodárenie v lesoch. Dôsledkom tohto boli komplikácie pri realizácii prvotného odvozu drevnej hmoty na expedičné sklady a taktiež pri realizácii priamych dodávok z odvozných miest odberateľom, ktoré v podmienkach nášho OZ predstavujú cca 30 %. Náklady na „zimnú údržbu“ neboli po prvýkrát v histórii vôbec účtované. Naopak vo zvýšenej miere boli účtované náklady na opravy zväznic z dôvodu zabezpečenia základnej prevádzkovej bezpečnosti. Blatisté počasie bez mrazu a súvislej snehovej pokrývky malo samozrejme negatívny vplyv aj na realizáciu ťažbovej činnosti a ochranu prirodzeného zmladenia. Aj napriek uvedeným negatívnym skutočnostiam sme si plánované úlohy pre rok 2015 splnili.

Ing. Štefan Manko

vedúci VTÚ OZ Rožňava

Počasiu najmä od začiatku roka a až do dnešných marcových dní, podstatne ovplyvňuje obhospodarovanie lesa a ekonomiku OZ, ale nie je to snehovou pokrývkou, ale plusovými teplotami a vysokým podielom zrážok v podobe dažďa. Ak by bolo potrebné len pluhovanie a posyp pri snehových zrážkach, ktorých bolo a je málo, finančne to nie až tak náročné ako keď sústavný a intenzívny dažď rozmáča zemné lesné cesty používané na odvoz dreva a ich stav sa výrazne zhoršuje. I pri nepreťažovaní vozidiel, na priechodnosť a sprejazdnenie týchto ciest musia ísť výrazne zvýšené náklady.

Predpoveď počasia je nepriaznivá a dažď hrozí aj naďalej, a ak zrážky pretrvávajú aj do mesiacov apríl a máj, môže potom nastať suché leto a nástup aktivity podkôrníkov, čím dôjde k výraznému nárastu u kôrovcovej kalamity. Po nástupe vegetácie a olistení najmä bukových porastov a pri výrazne podmáčanom podloží, hrozia aj pri menej silných vetroch vetrové kalamity. Toto všetko môže sťažiť obhospodarovanie lesa a zhoršiť ekonomiku OZ.

Ing. Miroslav Pepich

vedúci VTÚ OZ Čierny Balog

Slabé zimy (málo snehu a mierne mrazy) majú určite pozitívny vplyv na organizáciu prác a operatívnu výrobu na našom závode. Taktiež pre dodávateľov prác sú takéto podmienky isto prijateľnejšie ako meter snehu, alebo - 20°C. Šetrenie nákladov na zimnej údržbe je však len relatívne, o čo menej „minieme“ na pluhovanie, o to viac na posypy zľadova-

telých ciest a klasickú údržbu nespevných lesných ciest a zväznic. Negatívom takýchto zím je však vytvorenie priaznivých podmienok pre vývoj podkôrneho hmyzu a taktiež - pri nedostatku zrážok - výrazného deficitu vody v pôde, čo sa v priebehu roka môže prejaviť na oslabení odolnostného potenciálu smreka, čo vedie opäť k nepriaznivej situácii s podkôrnym hmyzom, zvýšeným nákladom na ochranu lesa a zároveň k zníženiu speňaženia vyťaženej dreva pri vysokom podiele spracovania podkôrníkovej kalamity. Keď sa k tomu pridá suchý a teplý predchádzajúci polrok, problémy s podkôrnym hmyzom sú viac ako pravdepodobné.

Ing. Pavel Zaňko

vedúci VTÚ OZ Vranov

Prevažná časť OZ Vranov (7 z 9 LS) sa nachádza vo flyšovom pásme. Táto skutočnosť zásadne ovplyvňuje celú hospodársku činnosť nášho OZ. Jednoduchšie povedané, robiť sa dá, keď je poriadne sucho alebo poriadny mráz. Tohtoročná zima nám poriadne zamiešala karty v plnení hlavne ťažbovej činnosti. Podmienky pri približovaní dreva po rozbahnených zväznicach boli v mnohých prípadoch úplne nevyhovujúce. Aj napriek nepriazni počasia môžeme kladne vyhodnotiť splnenie výrobných úloh za rok 2015 a taktiež časové plnenie za prvé dva mesiace 2016.

Za vynaložené úsilie patrí poďakovanie nielen všetkým zamestnancom OZ, ale hlavne našim externým dodávateľom, ktorí si dokázali poradiť s extrémami poslednej zimy a spolu sme dokázali splniť nie malé úlohy nášho OZ. ■

Príhovor generálneho riaditeľa

Vážené kolegyně, kolegovia

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky ukončil hospodársky rok 2015 so ziskom 10,3 milióna eur. Tento veľmi priaznivý hospodársky výsledok, ktorý už potvrdili aj audítori, sa nerodil ľahko a umožnil okrem splnenia mimoriadneho odvodu do štátneho rozpočtu vo výške 5,3 milióna eur a naplnenia fondov podniku aj vyplatenie ďalšej mzdy v závere roka aj prémie. I keď nejde o rekordný zisk, som presvedčený, že sme naplnili základné poslanie štátneho podniku: „Svojou podnikateľskou činnosťou dosahovať primeraný zisk a zároveň uspokojovať verejnosprospešné záujmy, potreby a ochranu prírodného prostredia s cieľom trvalo udržateľného obhospodarovania lesa.“ Výsledkom sú najvyššie rezervy v 16-ročnej histórii š. p. LESY Slovenskej republiky. Tieto rezervy, umožnia ľahší štart v roku 2016 a sú poistkou proti nepriaznivým vonkajším vplyvom, napríklad možným problémom na trhu s drevom. Tie by mohli negatívne vplyvať na finančnú stabilitu, plánovaný hospodársky výsledok a tým aj dostatok zdrojov na pestovanie lesa. Našou filozofiou je preto vytvorenie dostatočných rezerv pre budúcnosť a nie okamžitý nárast účtovného zisku.

Vážené kolegyně a kolegovia, dovoľte mi, aby som sa z tohto miesta vám všetkým ešte raz poďakoval za dosiahnuté výsledky.

A čo nás čaká v roku 2016? Samozrejme poctivá práca a bežné pracovné problémy, ktoré budeme musieť priebežne riešiť. Východiská na rok 2016 nie sú príliš priaznivé. Dúfajme, že skutočnosť bude o to lepšia. Podnik LESY Slovenskej republiky čaká pokles ťažby na 3,9 milióna m³, pokles podielu ihličnatého dreva, relatívne nasýtený slovenský trh s drevom a z toho vyplývajúce obmedzenie možnosti zvyšovania cien. Na druhej strane dlhodobo počítujeme tlak na zvyšovanie cien služieb od dodávateľov lesníckych prác, evidujeme okrem iného stále rastúce mzdové náklady, očakávame postupný nárast nasledovnej lykožrútovej kalamiťy po víchrici Žofia a z toho vyplývajúce pokles kvality ihličnatého dreva a predpokladáme ďalšie obmedzenia z titulu ochrany prírody.

Je veľmi dôležité, aby sme dokázali využiť potenciál dreva a zhodnotiť ho čo najlepšie. Cesta k stabilite a prosperite podniku je v drobnej každodennej práci zameranej na zamedzení únikov a odkrývaní ďalších nedostatkov a hľadani úspor, napríklad zavedením GPS monitorovacích

jednotiek na nákladných automobiloch alebo v minulosti už spomínané štítkovanie dreva. Žiaľ, zavádzanie niektorých riešení nejde z najrôznejších dôvodov tak rýchlo, ako by sme chceli.

Napriek tomu som presvedčený, že náš podnik bude aj v nasledujúcom období rovnako úspešný, ako v uplynulých rokoch. Má totiž niečo, na čom sa dá stavať, a to sú kvalifikovaní a zodpovední zamestnanci.

Lesu zdar

LESY SR prekročili plánovaný zisk takmer o štvrtinu

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky dosiahol v minulom roku hrubý zisk vo výške 10,331 milióna eur, čo je o 23,8 percenta viac, ako bol plánovaný hospodársky výsledok. Firma zároveň eviduje historicky najvyšší stav rezerv na pestovnú činnosť vo výške 12,067 milióna eur, ďalej vytvorila rezervy na ochranu lesa vo výške 1,700 milióna eur a rezervy na opravy ciest a majetku vo výške 1,065 milióna eur. Tržby podniku z vlastných výrobkov a služieb vzrástli oproti plánovaným o 4,5 percenta na 214,950 milióna eur.

„Tento veľmi priaznivý hospodársky výsledok podnik dosiahol napriek klesajúcej kvalite a tým aj cene kalamitného dreva a zvýšeným úlohám pri zalesňovaní. Náklady na pestovnú činnosť medziročne vzrástli takmer o dva milióny eur, pričom priemerné speňaženie dreva pokleslo o približne jedno euro za meter kubický,“ informoval generálny riaditeľ podniku RNDr. Peter Morong. „Podniku sa napriek

týmto negatívnym vplyvom podarilo vytvoriť dostatočné finančné rezervy na skvalitnenie obhospodarovania lesných porastov v budúcom období,“ dodal generálny riaditeľ.

Celý rok 2015 bol v znamení pokračujúcej likvidácie následkov kalamity Žofia z mája 2014. Podnik LESY SR ukončil spracovanie vyvrátených a polámaných stromov po tejto veternej smršti v novembri. Najdlhšie trvalo spracovanie kalamitného dreva na odštepnom závode Rimavská Sobota, ktorý bol zároveň veternou smrťou najviac postihnutý. Nasledovná podnikníková kalamita bude podľa Lesníckej ochrany služby Národného lesníckeho centra gradovať v rokoch 2016-2018.

Ťažba medziročne narastla o 2,5 % keď podnik vyťažil 4,205 milióna metrov kubických dreva. Pokračoval trend poklesu množstva najžiadanejšieho a tiež drahšieho ihličnatého dreva. V roku 2014 štátny podnik LESY SR vyťažil 1,936 milióna

na metrov kubických ihličnatého dreva pričom v minulom roku to napriek vyššej celkovej ťažbe bolo iba 1,875 milióna metrov kubických. Podiel ihličnatého dreva tak poklesol na 44 percent z ťažby. Ešte v roku 2010 bol podiel ihličnatého dreva na úrovni 58 %.

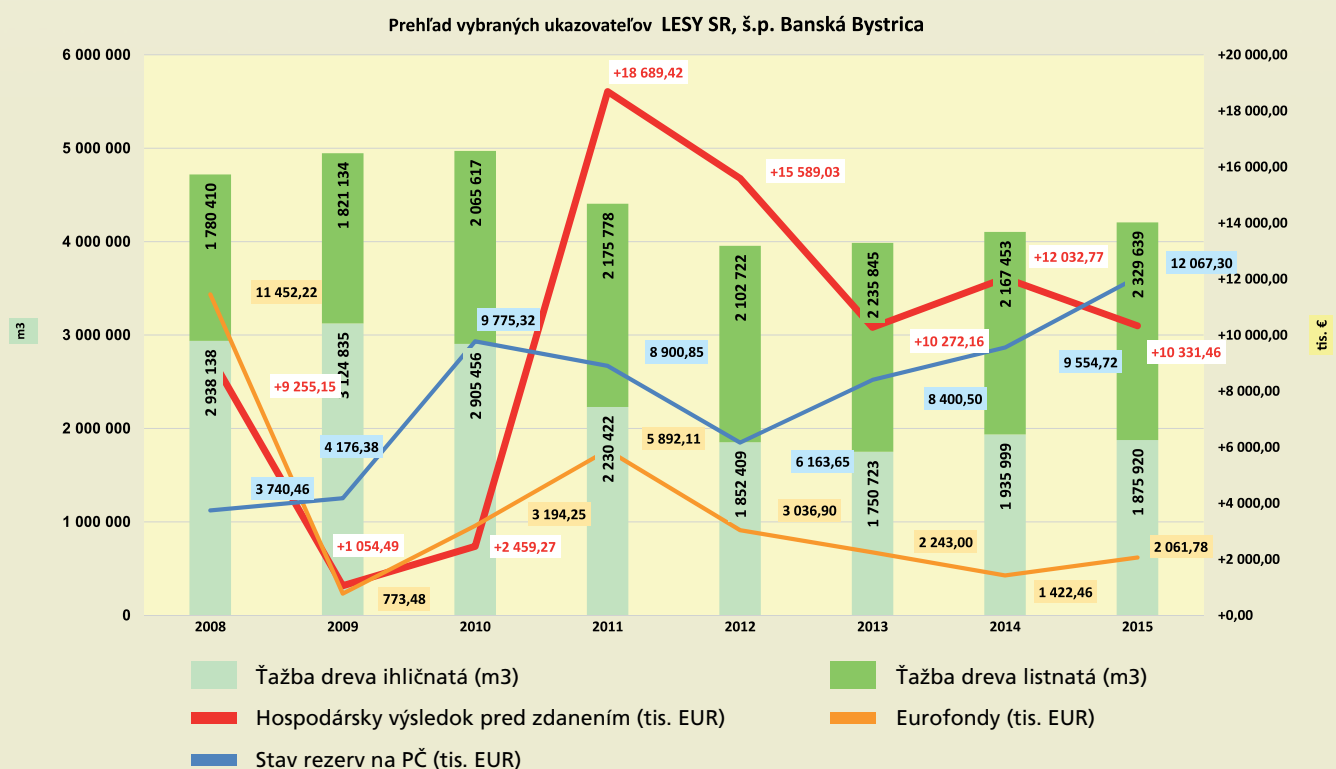
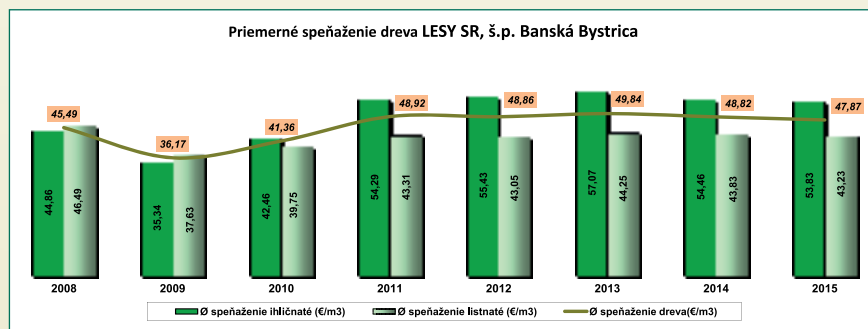
Štátny podnik LESY Slovenskej republiky opäť zvýšil účtovnú hodnotu dlhodobého majetku, ktorá vzrástla o 5,989 milióna eur. V roku 2015 pokračoval podnik aj v raste produktivity práce z pridanej hodnoty na zamestnanca medziročne o 2,5 % na 27 715 eur.

A aké sú plány podniku v roku 2016? Štátny podnik LESY Slovenskej republiky plánuje v roku 2016 zisk pred zdanením vo výške 7,7 milióna eur. Oproti skutočnosti v r. 2015 ide o pokles vo výške 2,631 milióna eur.

„Medziročne zníženie zisku je ovplyvnené predovšetkým poklesom objemu ťažby dreva cca o 300 000 m³, a to hlavne z dôvodu ukončenia spracovania kalamitnej hmoty z mája 2014. Stále sa prejavuje klesajúci trend v ťažbe ihličnatého dreva, ktoré v pláne r. 2016 tvorí len 42,26 % z celkovej ťažby a medziročný pokles je o 224 180 metrov kubických,“ zhodnotil hospodársky záměr podniku pre tento rok ekonomický riaditeľ Peter Bodnár.

Ďalším dôležitým faktorom vplyvajúcim na očakávaný výsledok hospodárenia je plánovaný medziročný pokles zisku z predaja majetku o 1,5 milióna eur a pokles príspevkov z eurofondov i ostatnej finančnej podpory o 1,85 milióna eur.

V roku 2016 podnik navrhuje použitie rezervy na pestovateľskú činnosť vo výške päť miliónov eur, z toho je použitie rezervy vytvorenej v r. 2015 na ochranu lesa vo výške 1,700 milióna eur.

-Vf-

Dražby cenných sortimentov na OZ Prešov a OZ Košice

OZ Prešov organizoval v roku 2015 dve dražby cenných sortimentov

Prvá dražba cenných sortimentov sa na expedičnom sklade Prešov uskutočnila vo februári 2015. OZ pripravil spolu 305,59 m³ drevej hmoty na predaj prostredníctvom dražby cenných sortimentov predovšetkým v drevinách dub, buk, jaseň, javor, brest, čerešňa, lipa a smrekovec. Na dražbe sa zúčastnilo viac zákazníkov, ale odovzdaných bolo 16 ponúk. V tejto dražbe OZ predal 294,36 m³, čím bola dosiahnutá úspešnosť predaja vo výške viac ako 96 %. Rozdiel medzi vyvolávacou a kúpnou cenou bol + 22 235,37 EUR, čo predstavuje navýšenie o 78 %. Najvyššia ponuka bola podaná za výrez javora a to 1 420 EUR/m³, čo predstavovalo pri objeme 1,3 m³ výslednú cenu 1 917 EUR za kus. Najvyššie priemerné speňaženie bolo 304,91 EUR/m³ v drevine dub.

V novembri 2015 OZ Prešov aj napriek problémom s plnením zmlúv pre centrálnych zákazníkov pripravil jesennú dražbu na ES Prešov. V ponuke bolo 182,89 m³ dreva predovšetkým v drevinách dub, buk, jaseň, javor, čerešňa a smrekovec, čo je menej ako na jar. Zúčastnenci o kúpu odovzdali 19 ponúk a OZ predal 169,51 m³, čím bola dosiahnutá úspešnosť predaja vo výške 92,7 %. Rozdiel medzi vyvo-

lávacou a kúpnou cenou bol + 22 504,39 EUR čo predstavuje navýšenie o 137,76 %. Najvyššia ponuka bola opäť za javor a to 1 290 eur/m³, čo predstavovalo pri objeme výrezu 1,42 m³ výslednú cenu 1 832 EUR za kus. Najlepšie sa predali ponúkané výrezy

duba, aj pre zákazníkov už známy ekotyp „kokošovského duba“, kde zo 63 kusov výrezov sa len dva kusy vydražili pod cenu 300 EUR za m³, všetky ostatné boli drahšie a dosiahli sme priemernú cenu 376,26 EUR/m³.

V posledných troch rokoch sa na OZ Prešov na dražbe výraznejšie presadzujú spracovatelia dreva z Maďarska, ktorých sa zameriavajú na spracovanie duba na výrobu sudov.

Na záver môžeme skonštatovať, že aj naďalej v dražbách dominujú drevice dub a rezonančné či očkové variety javora. V roku 2015 sa nám však nepodarilo prekonať rekord z roku 2014, keď zákazník vydražil 1,3 m³ rezonančného javora v cene 4 044 EUR za kus, čo predstavuje 3 111 EUR/m³.

Verejnú dražbu cenných sortimentov zorganizovali v závere minulého roka aj na OZ Košice

Na expedičnom sklade Haniska pri Košiciach ponúkol závod 25. až 27. novembra 113,8 m³ dreva v drevinách dub, javor, jaseň, brest vo vyvolávacej cene 15 039 EUR. Pri 100 % úspešnosti predaja sa závodu podarilo kúpnou cenou navýšiť oproti ponúkanej na 35 982,26 EUR, čo je viac ako 239 %.

Najlepšiu cenu ponúkli záujemcovia za 3,4 m dlhý javor s priemerom 59 cm. Cena za meter kubický sa v tomto prípade vyšplhala na 1 777 EUR/m³.

OZ Prešov, OZ Košice, -vr-

Predaj dreva prostredníctvom elektronických aukcií sa medziročne zvýšil o polovicu

Elektronické aukcie dreva (EAD) sú už niekoľko rokov súčasťou obchodu s drevom štátneho podniku LESY SR. V poslednom období prax potvrdzuje názor, že tento druh obchodu je vhodný najmä pre časy konjunktúry. Roky, kedy sa predalo takmer všetko, čo firma prostredníctvom EAD ponúkla, sú už preč. O niektoré sortimenty proste nie je v súčasnosti záujem. Svoj účel lakmusového papierika v obchode s drevom, ktorý ukazuje, kde sú reálne ceny a aký je po jednotlivých sortimentoch dreva dopyt, však EAD aj naďalej plnia.

Podnik realizoval predaj dreva prostredníctvom (EAD) v roku 2015 v objeme 82 300 m³.

V tomto roku sa podarilo zvýšiť celkové množstvo predaja prostredníctvom tejto formy oproti roku 2014 o 28 599 m³, zvýšili sa tržby o 1 576 344 EUR a podarilo sa aj zvýšiť percento skutočne realizovaného predaja k vydraženému objemu o 5,41 %. Je však potrebné podotknúť, že celkový priebeh aukcií bol ovplyvnený poklesom ponuky kvalitných sortimentov a zvýšením ponuky menej kvalitnejších, prebytkových sortimentov. V treťom štvrtroku bolo potrebné hľadať aj v realizácii EAD spôsob ako umiestniť nepredajné sortimenty bukovej guľatiny kvalitatívnej triedy III.D na trhu. Preto sa konali aj EAD, kde sa ponúkal predaj listnatej guľatiny

III.D a listnatej vlákničky v určitom pomere, za priemernú cenu stanovenú váhou týchto sortimentov dreva.

Celkový ponúkaný objem aj pri nutnosti opakovať aukcie bol v objeme 230 400 m³. Z uvedeného množstva sa podarilo vydražiť 83 980 m³, čo predstavuje 36,4 %, čo tiež svedčí o nepriaznivej a zložitej situácii na trhu s drevnou surovinou.

V sledovanom období bolo vyhlásených 164 elektronických aukcií dreva a z uvedeného množstva bola jedna EAD zrušená.

V priebehu roka 2015 sa skutočne cez EAD predalo:

- 1 837 m³ agregátnej hmoty
- 22 782 m³ ihličnatej vlákničky
- 8 349 m³ ihličnatej guľatiny III.A,B,C
- 8 931 m³ ihličnatej guľatiny III.D
- 17 282 m³ listnatej vlákničky buk a listnatej guľatiny buk, mix
- 14 565 m³ listnatej vlákničky buk
- 5 477 m³ listnatej guľatiny buk III.D
- 3 077 m³ listnatej guľatiny dub III.D

EAD v roku 2015				
Navrhnutý objem v m ³	Vydražený objem v m ³	Dodaný objem v m ³	Skutočné tržby v EUR	Plnenie KZ v %
230 400	83 980	82 300	3 810 670	98,00
EAD v roku 2014				
150 370	58 000	53 701	2 234 326	92,59

-vr-

Súťaž Kultúrna pamiatka roka 2014 – cena Fénix

Drevená vodárenská veža v Palárikove, ktorú štátny podnik LESY SR zrekonštruoval z Programu cezhraničnej spolupráce HUSK v roku 2014 s celkovým rozpočtom obnovy 879 003,91 eur (vyššie 730 000 EUR sa podarilo získať z fondov Európskej únie), sa dostala aj do nominácie na kultúrnu pamiatku roka 2014. Táto unikátna, 22 metrov vysoká technická pamiatka je zároveň národnou kultúrnou pamiatkou a tiež považovaná za európsky unikát.

Do súťaže Kultúrna pamiatka roka, ktorej každoročným vyhlasovateľom a organizátorom je ministerstvo kultúry, sa v roku 2015 zapojilo 15 kultúrnych pamiatok vrátane Vodárenskej veže Palárikovo, ktorá získala v tejto súťaži čestné uznanie.

Poslaním súťaže je podporovať zodpovedný prístup vlastníkov národných kultúrnych pamiatok a predstaviteľov samosprávy miest a obcí k ochrane kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky. Aby sa do tejto súťaže mohla kultúrna pamiatka prihlásiť, musí byť ukončená jej komplexná obnova, prípadne obnova ucelenej časti nehnuteľnosti, a to v predchádzajúcom kalendárnom roku. Prihlášku pritom podáva vlastník (príp. spoluvlastníci), v prípade pamiatkových území starosta obce alebo primátor mesta s kompletnou dokumentáciou realizovaných prác, fotodokumentáciou... Súťaž je vyhlasovaná do 15. marca príslušného kalendárneho roka a prihlášky do súťaže možno po-

dať do 15. augusta príslušného kalendárneho roka. Prihlásené projekty sú následne posudzované do 30. septembra príslušného kalendárneho roka. Prvé ceny v tejto súťaži boli udelené v roku 2006 za rok 2005.

V roku 2015 boli udelené ceny za rok 2014 bola ocenená v poradí 46. - 49. kultúrna pamiatka roka: 46. manželom Pavlovi Strmeňovi a Janke Strmeňovej za komplexnú stavebnú obnovu a reštaurovanie objektu Bašta Pracháreň v Levoči

47. obci Bučany za komplexnú stavebnú obnovu a reštaurovanie Nyárovskej kúrie v Bučanoch

48. reholi dominikánov na Slovensku za komplexné reštaurovanie Loretánskej kaplnky vo františkánskom Kostole sv. Barbory v Žiline

49. Vodáckemu klubu Tatran za komplexnú stavebnú obnovu Športového klubu v Bratislave - Karlovej Vsi.

Štátnemu podniku LESY Slovenskej republiky bolo udelené Čestné uznanie v roku 2015 za záchranu a príkladnú obnovu technickej národnej kultúrnej pamiatky Vodárne – drevenej veže v Palárikove. Rovnaké uznanie bolo udelené Vodárenskému múzeu BVS, a. s., Prvá parná čerpacia stanica mestskej vodárne s areálom v Bratislave - za sprístupnenie objektu industriálnej národnej kultúrnej pamiatky širokej verejnosti a jej popularizáciu

-as-

Kvety im pristanú

Už je tu zas. Odmietaný, zatracovaný, ale napokon znovuobjavený sviatok našich mám, manželiek, kolegyň, priateľiek. Nie, nechcem sa vracáť do dávnej histórie a pripomínať vznik tohto sviatku. Sme, dúfam, už o niečo ďalej. Snáď iba do čias pred niekoľkými rokmi by sa patrilo nazrieť. Vtedy, ako keby ženy nemali nárok na našu pozornosť, iba Valentína sme spomínali. No, sviatok zamilovaných je fajn, ale kde sme nechali tie ostatné ženy, tie čo žijú obyčajný život so všetkými radosťami a starosťami, ktoré každý deň prináša? Je dobre, že sa MDŽ vrátilo. Máme dôvod si spomenúť a máme dôvod poďakovať, že sú tu. Prinášajú lásku, pokoj a tlmia negatívne emócie.

Takže milé dámy, veľa šťastia zdravia a spokojnosti. A takmer by som zabudol. Kvety vám veľmi, veľmi pristanú.

-vr-

Memoriál pohorelských rubárov

Z devätnástich robotníkov, vrátane dvoch kuchárov, sa zachránili len traja. Deväť obetí bolo z Pohorelej a sedem z Telgártu.

Už 60 rokov uplynulo od jednej z najväčších lavínových tragédií na Slovensku, keď sa 8. marca v Kulichovej doline pri Dolnej Lehote odtrhnutá masa snehu zrútila na zrubovú drevenú chatu, v ktorej sa nachádzali lesní robotníci.

Lavína mala obrovský rozsah. Bra-la stromy i s koreňmi, vyvrátila 50 rokov starý bukový les. Po lesnej chate neostalo ani pamiatky. V mase snehu sa vďaka dvostokilometrovej rýchlosti do doliny okrem stromov rútili aj skaly. Od miesta odtrhnutia až po čelo mala lavína dĺžku 3,5 kilometra, zasiahla plochu 1,2 milióna štvorcových metrov, jej čelo dosahovalo

30-metrovú výšku. O rozsahu lavíny svedčí aj fakt, že zdevastovala 25 hektárov lesa.

OZ OPORA Pohorelá a LESY SR, š. p. už tradične organizujú na pamiatku obetí tohto nešťastia spomienkový deň – pietny akt v miestnom cintoríne v Pohorelej a nohejbalový turnaj – Memoriál pohorelských

rubárov. Spomienkový deň pripadol tento rok na 12. marec. Konal sa za prítomnosti účastníkov turnaja, predstaviteľov Obce Pohorelá, pozostalých, ako aj zástupcov UaPPS a zástupcov štátneho podniku LESY SR, OZ Beňuš.

22. ročník nohejbalového turnaja – Majstrovstiev Pohorelej trojčlenných družstiev-memoriálu pohorelských rubárov – sa konal v miestnej telocvični ZŠ v Pohorelej.

LESY SR š. p. prispeli finančne pri organizačnom zabezpečení tohto turnaja, ktorého sa zúčastnilo šesť družstiev, pričom dve z toho boli družstvá reprezentujúce našu firmu.

Družstvo LESY II. skončilo v celkovom umiestnení na 2. mieste a LESY I. na 6. mieste.

Martina Kovalčíková, OZ Beňuš

Slovenskí lesníci na 48. ročníku EFNS

(Europäische Forstliche Nordische Skiwettkämpfe) – Oslo (Holmenkollen) – Nórsko

Tento rok hostila nadšencov bežeckého lyžovania z lesníckych inštitúcií jedna zo škandinávskych krajín - Nórsko. Už 48. ročník medzinárodných lyžiarskych pretekov sa uskutočnil priamo v hlavnom meste, v národnej aréne Holmenkollen. Na štartovnej listine v pretekoch klasickým štýlom sa celkovo objavilo 613 mien, v pretekoch voľným štýlom bolo prehlásených 424 pretekárov. Výprava zo Slovenska bola 32-členná. A tu už prinášame krátke informácie o tom, ako nás zástupcovia štátneho i neštátneho lesníckeho sektora v jednotlivých disciplínach konajúcich sa od 7. - 13. 2. 2016 reprezentovali.

Výprava sa do Osla presúvala rôznym spôsobom. Niektorí uprednostnili osobné auto, niektorí leteckú dopravu a „tanapáci“ cestovali spolu s českou výpravou autobusom... Škandinávská krajina bez snehu len potvrdila tohtoročnú nepriazeň počasia voči lyžiarom. Oslo nás privítalo príjemnými, takmer jarnými teplotami a bez snehu. Dejiskom tohtoročných sú-

ťažáí bola národná aréna Holmenkollen, ktorá sa nachádza v rovnomennej štvrti hlavného mesta Osla. Stredisko disponuje veľkým a stredným skokanským mostíkom, bežeckými traťami a štadiónom pre bežecké lyžovanie a biatlon. Od roku 1892 tu prebiehal lyžiarsky festival Holmenkollen, ktorý predstavuje spoločnú udalosť pre preteky svetového pohára v skokoch na lyžiach, behu na lyžiach, severskej kombinácii a biatlone. V roku 1952 sa tu konali zimné olympijské hry a v rokoch 1930, 1966, 1982 a 2011 Medzinárodná lyžiarska federácia usporiadala Majstrovstvá sveta v klasickom lyžovaní. V termíne 2. -13.3.2016 Holmenkollen hostil najlepších biatlonistov na Majstrovstvách sveta v biatlone.

Výpravu SR tvorili zástupcovia štátneho i neštátneho lesníckeho sektora – LESY SR š. p., ŠL Tanap-u, TU Zvolen, ML Medzev, OPL Jasov, Euro Forest s.r.o. a Lesnícke náradie Grube s.r.o. Vo výprave SR nechýbali ani zástupcovia štátneho pod-

niku LESY SR: GR B. Bystrica - Dana Kráľová, OZ Kriváň - Pavol Kráľ, OZ Č. Balog – Andrea Machyniaková, OZ Sl. Ľupča – Ľubomír Machyniak, OZ L. Hrádok – Dana Gereková a Dušan Gerek, OZ Námestovo – Ľuboš Lonský a z OZ Prešov Jozef Ledecký.

Okrem športových zápolení bol súčasťou podujatia aj odborný program vo forme exkurzií. Organizátori pre účastníkov pripravili:

- návštevu veľkej píly v Bergene- Holme a múzea v Kongsbergu
- návštevu najväčšej nórskej biorafinérie v Borregard
- návštevu fabriky na výrobu drevených konštrukcií v Moelven woods
- návštevu Univerzity pre lesnícky výskum a vzdelávanie 35 km od Osla
- túru na bežkách po lesoch Osla s návštevou farmy Slagtern spojenou s ochutnávkou tradičných jedál a prechádzku mestom Oslo so sprievodcom na tému využitie dreva v architektúre od vikingských čias po súčasnosť.

Športový program 48. ročníka EFNS bol nasledovný:

Streda 10.3.2016 - preteky voľnou technikou so strelbou. Ženy súťažili na trati s celkovou dĺžkou 7 km (2x 3,5 km okruh) a muži 10 km (3x 3,5 km). Vzhľadom k teplému počasiu boli bežecké trate veľmi náročné. Hlboký sneh sťažoval pretekárom pohyb do kopcov a zároveň znepriemňoval náročné zjazdy. V zjazdoch bolo množstvo pádov, poškodených lyží a zlomených palíc. Našťastie počas pretekov nedošlo k vážnejšiemu zraneniu. Na strelnici niektorí pretekári doplatili na nárazový vietor a boli penalizovaní formou trestných kôl, čo malo za následok prepad vo výsledkovej listine... Uvádzame umiestnenie zástupcov LESY SR š. p. a príslušnú kategóriu:

- 6. miesto Kráľová Danka, ženy 51+
- 8. miesto Machyniaková Andrea, ženy 41+

- 20. miesto Lonský Ľuboš, muži 51+
- 48. miesto Gerek Dušan, muži 51+
- 71. miesto Kráľ Pavol, muži 51+
- 2. miesto Machyniak Ľubomír, muži 41+
- 30. miesto Ledecký Jozef, muži 31+

Štvrtok 11.3.2016 - preteky klasickou technikou so strelbou. Ženy súťažili na trati s celkovou dĺžkou 7 km (2x 3,5 km okruh) a muži 10 km (3x 3,5 km).

- 20. miesto Gereková Danka, ženy 51+
- 78. miesto Gender František, muži 61+
- 33. miesto Lonský Ľuboš, muži 51+

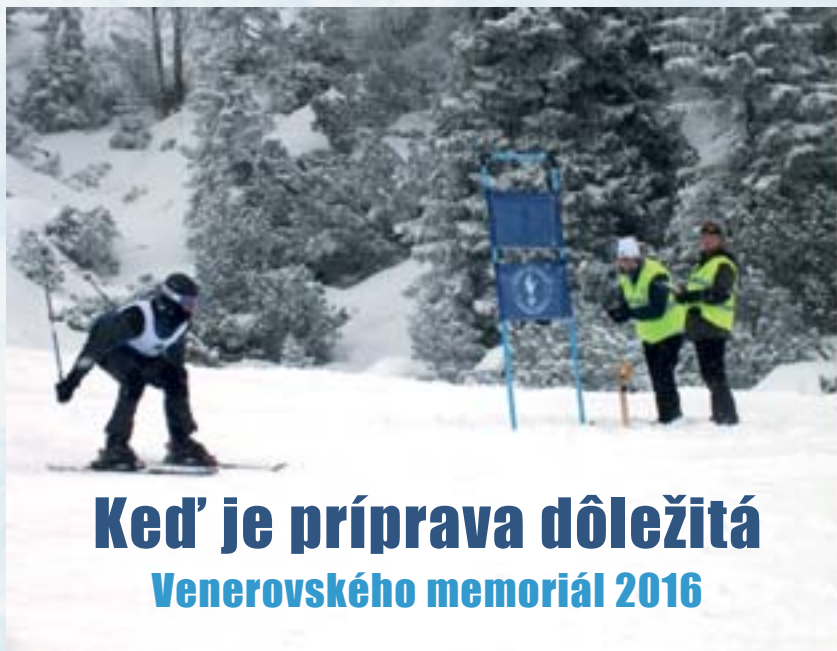
Piatok 12.3.2016 - preteky štafiet. Ženy absolvovali preteky na prvom úseku klasickou technikou, ďalšie úseky pretekali voľnou technikou - celkom 3x 3,5km. Mužské štafety na prvých dvoch úsekoch klasickou technikou a ďalšie dva úseky voľnou technikou - celkom 4x 7 km. V porovnaní s predchádzajúcimi pretekmi sa počasie umúdrilo (ranná teplota o 7.00

hod -5 °C), čo umožnilo organizátorom perfektne upraviť trate.

- 3. miesto ženy 51+, členka štafety Kráľová Dana
- 15. miesto ženy do 50r., členka štafety Machyniaková Andrea
- 14. miesto muži 50+, člen štafety Lonský Ľuboš
- 34. miesto muži 50+, člen štafety Kráľ Pavol
- 2. miesto muži -50, člen štafety Machyniak Ľubomír
- 34. miesto muži -50, členmi štafety Gerek Dušan a Ledecký Jozef

Na záver stručného príspevku sa chceme poďakovať vedeniu podniku za možnosť zúčastniť sa tohto podujatia a tešíme sa na budúci 49. ročník EFNS v roku 2017 do Lotyšskej Madony.

*Ľubomír Machyniak,
Vedúci EOU, OZ Slovenská Ľupča*

Ked' je príprava dôležitá Venerovského memoriál 2016

O dobrú náladu na nástupe 52. ročníka Venerovského memoriálu, ktorý sa uskutočnil už tradične pod Štrbským plesom, sa postaralo „počasie ako na objednávku“. Necelá stovka súťažiacich si prišla 14. - 15. marca opäť po roku zmerať svoje schopnosti v behu na lyžiach so strelbou a obrovskom slalome.

Ako prvé sa na bežeckú trať postavilo 14 nedeckavých ženských pretekárkov v troch kategóriách (Ž1, Ž2, Ž3), za ktorými nasledoval najstarší účastník tohto preteku Miroslav Sivčák, ktorý len pred niekoľkými dňami oslávil svoje 80. narodeniny. Za ním sa na trať vydalo ďalších 76 pretekárov v kategóriách (M1-M5). Spomedzi 17 zapojených organizácií, najväčšou účasťou až 34 pretekárov bol na štarte zastúpený štátny podnik LESY Slovenskej republiky.

Počasiu na horách sa málokedy vydará, s presnosťou predpovedí počasia to tiež nie je ideálne, no tentokrát nepriaznivá

utorková predpoveď „nanešťastie“ vyšla na 100 %. Za prvým slnečným bezoblačným dňom, ako stvoreným na organizovanie športových podujatí, sa počasie počas toho druhého – vyhradeného na obrovský slalom, úplne zvrátilo. „Dávajte si pozor lebo v spodnom úseku nevidieť od bránky k bránke“, zaznelo na štarte po príchode pretekárov, ktorí absolvovali svoj zjazd vo veľmi komplikovaných podmienkach. Postupne sa hmla na pár minút zdvihla. „Už vidieť trať! Teraz sa dá hovoriť o pretekoch“,...tieto slová, znejúce v cieľi, priniesli povzbudenie pre pretekárov čakajúcich na štarte... To však netrvalo dlho a kvôli neustále sa zhoršujúcemu počasiu organizátori pretekov rozhodli o ich skoršom ukončení - už po prvom kole slalomu.

Pretekári, ktorí úspešne zvládli beh na bežkách na päť kilometrov so strelbou a trať obrovského slalomu s výškovým rozdielom 200 m, 24 brámkami, sa ocitli na výsledkovej listine v kombinácii.

Medzi najúspešnejšie ženské pretekárky sa zapísala tretím miestom Danka Kráľová a druhým miestom Andrea Machyniaková zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Titul majsterka SR lesníkov v lyžovaní získala Janka Herchlová z Mestského podniku lesov Medzev.

Z mužov sa na treťom mieste umiestnil Marek Hudáček zo štátnych lesov TANAPU, na druhom mieste Lukáš Olejár z rovnakého podniku. Víťazom mužskej kategórie a zároveň celkovým víťazom Venerovského memoriálu 2016 sa stal Ľubomír Machyniak zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky.

Všetkým súťažiacim a všetkým tým, ktorí akýmkoľvek spôsobom priložili ruku pri organizácii tohto tradičného športového podujatia ďakujeme a prajeme veľa síl pri príprave toho nasledujúceho ročníka.

ETUDY z dreva XVII. – drevený bytový doplnok

Viete čo má oblečenie a nábytok spoločné? Podliehajú trendom. Pri nábytku to však nie je také rýchle a zbesilé ako pri odevných súčiastiach. Našťastie. No aj v nábytkárstve a s ním spojenými odvetviami každú sezónu vyletia nové kométy – raz je to vidiecky štýl, inokedy zas industry štýl a niekedy je to mix rôznych štýlov. Keď si však poviete: „Wau, to je super, to chcem mať doma,“ a kúpite si to, nemusíte sa báť toho, že o rok vás guru nábytkových trendov za to vysmeje.

Všetko, čo patrí k súčasnému zdravému a životnému štýlu je v kombinácii s prírodnými materiálmi a najmä s drevom. Drevo vyzerá luxusne a zároveň živelné, pôsobí harmonicky práve s bielymi či pestrými stenami, ktoré zvýrazňujú jeho prírodnú štruktúru.

Bývanie nemusí byť len o základných kusoch nábytku a holých priestoroch. Môžete stavať na dizajnové bytové doplnky, ktoré jednoducho a účelne zmenia vaše bývanie na malú galériu s moderným umením a šmrncom.

V celoslovenskej súťaži ETUDY z dreva XVII. organizovanej Lesníckym a drevárskym múzeom vo Zvolene zameranej na tvorbu nových a nápaditých drevených bytových doplnkov vyberala odborná porota zo 47 predmetov od 34 autorov ten naj... Svojimi prácami sa v ňom prezentujú študenti Strednej odbornej školy drevárskej zo Zvolena, Topolčian a Spišskej Novej Vsi, Školy úžitkového výtvarníctva z Ružomberka, Bratislavy, Košíc a Kremnice. Do súťaže sa zapojili aj študenti Technickej univerzity vo Zvolene a jeden samostatný výrobca z Brezna.

V tomto ročníku sa prezentovali dizajnové bytové doplnky, na ktorých je vidieť precízna práca a cit, ktorý do výrobkov vkladajú ich tvorcovia – výrobcovia alebo študenti, ktorí za pomoci odborných pedagógov vytvorili kolekciu nových originálnych výrobkov.

Odborná porota v zložení: predseda Štefan Schneider z Katedry dizajnu nábytku a interiéru, Drevárskej fakulty, TU vo Zvolene a členovia: Margita Michlíková zo Slovenského centra dizajnu v Bratislave; Tibor Uhrín z Katedry dizajnu, Fakulta

umení TU v Košiciach; Ladislav Klíma zo Slovenského technického múzea v Košiciach; Peter Zemaník, zo Zväzu spracovateľov dreva SR, generálny sekretár a Mária Rošková zakladateľka a dlhoročná garantka projektu ETUDY z dreva udelila celkovo 11 cien a to dve prvé, dve druhé, jednu tretiu cenu a tri čestné uznanie v I. a II. kategórii predložených súťažných prác. Na vernisáži výstavy dňa 11.2.2016 ich odovzdal za LESY SR, š. p. výrobný riaditeľ Jozef Bystriansky. Cenu venovala aj primátorka mesta Zvolen, vydavateľstvo YUDINY a Zväz spracovateľov dreva SR.

Prvú a druhú cenu si odniesla Škola úžitkového výtvarníctva J. Vydru v Bratislave za výnimočnosť spracovania témy - drevený bytový doplnok v netradičnom prevedení „*Polička ČÍČMANY*“ od Matúša Danka a za čisté línie tvaru o väzbe na technológiu výroby a funkciu „*Vešiak AR-CER a Maliarsky stojan TRIAN*“ od autora Michala Gajdoša. Druhá 2. cena putovala k študentke Technickej univerzity vo Zvolene Vladimíre Voskárovej za *vešiak HAN-GER*.

V I. kategórii sériovo vyrábaných drevených bytových doplnkov si 1. cenu odniesla Martina Hrnčiariková, firma M & M z Brezna za kultivované tvarové a remeselné prevedenie „*Stojanu na kvety / Barovú stoličku, Stolik*“. Ďalšie ceny putovali na Technickú univerzitu vo Zvolene, Školu úžitkového výtvarníctva v Ružomberku a Strednú odbornú školu drevársku vo Zvolene.

Čím sa môžete inšpirovať na výstave? Pokiaľ vyberiete stojan na kvet, ktorý dodá vašej domácnosti výnimočný ráz, môže i kvet patriť medzi najluxusnejšie doplnky. Tie dodajú domovu osobitosť a umožnia popustiť uzdu fantázii a kreativite. Máte umeleckú dušu? Určite neprehliadnite štýlový stojan na maľovanie! Chcete doplnok, ktorý vám bude užitočne slúžiť? Môže to byť elegantný držiak na dáždňik a kabelku alebo tzv. nemý sluha, ktorý vám hneď pri vchode odoberie plášť i klobúk a postará sa o vás ako najvernejší komorník.

Bytové doplnky vám ozvláštnia domov - hrejivé a teplé miesto, kam sa s rodinou po namáhavom dni budete vždy radi vracieť.

Ak patríte medzi ľudí, ktorí si všímajú krásu vecí okolo seba a radi si skrášľujete svoj príbytok praktickými a pritom originálnymi doplnkami do interiéru, pozývame vás na výstavu drevených bytových doplnkov v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene, ktorá potrvá do konca marca, prípadne navštívte jej reprízu v Horehronskom múzeu v Brezne v období apríl – máj. Vystavené predmety vás zaujmú nielen svojím atraktívnym vzhľadom, ale tiež skvelým prevedením a nadčasovým dizajnom.

Milan Boledovič
LaDM Zvolen

Cestný tunel v Čelne

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

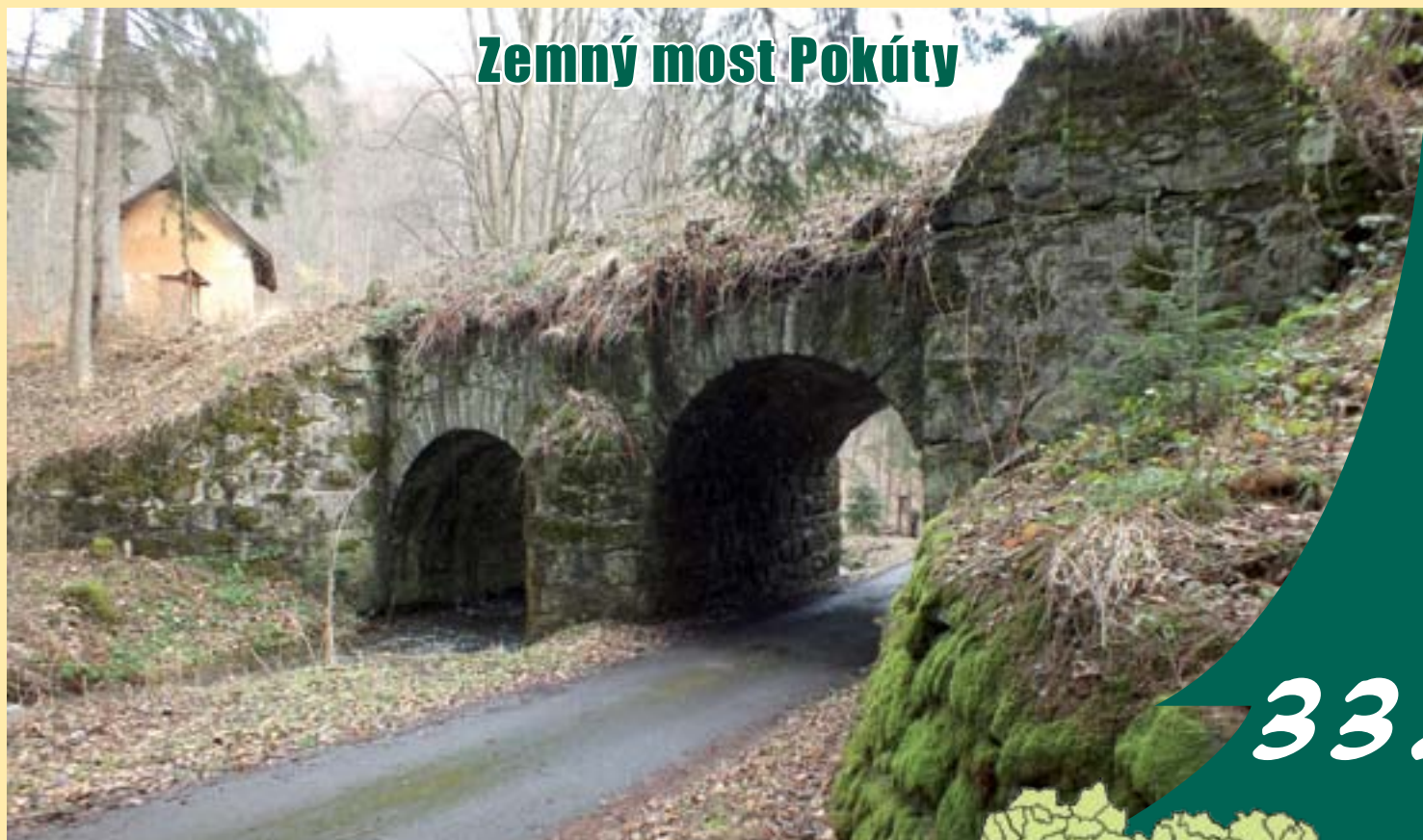
OZ Slovenská Ľupča
976 98 Lopej (kataster obce)
okres Brezno
(N 48°46'37,1" E 19°29'4,4")

www.lesy.sk

Zemný most Pokúty

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

Odštepny závod Žarnovica
966 77 Ostrý Grúň (katastrálne územie)
okres Žarnovica
(N 48°35'11,7" E 18°40'24,6")

www.lesy.sk

Cestný tunel v Čelne

je výsledkom prispôsobovania úzkej lesnej iba 3,6 m širokej cesty, zasekanej priamo do svahu, miestami až 100 m nad kaňonom v Predajnianskom Čelne, ktorá slúžila na odvoz dreva kónskými poťahmi už v roku 1928. V mieste, kde ju nebolo možné zasekať do strmého svahu bol preprazený cez skaly 280 cm ši-

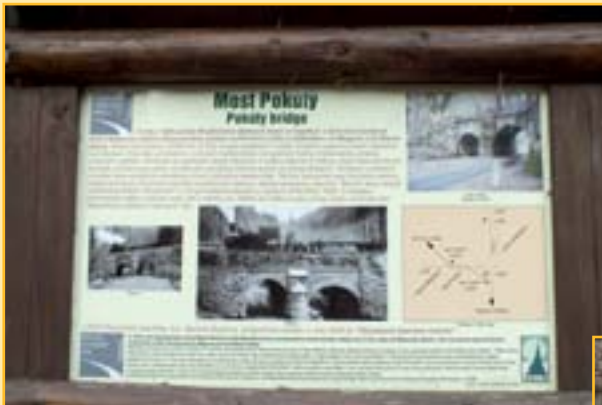
roký tunel. Tunel nesie meno svojho autora Ing. Vojtecha Kelemena, ktorý bol riaditeľom Štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici v rokoch 1921-1934. Neskôr, keď sa na odvoz dreva začali používať nákladné automobily, tunel neumožňoval prepravu takýmito nadrozmernými autami, a preto bolo v roku 1971 zrekonštruovaný. Po úprave má šírku 440 cm, výšku 435 cm a dĺžku 41,5 m. Vnútro

tunela a jeho portály sú z betónu. Ide o jediný tunel na lesnej ceste na Slovensku i v celej strednej Európe, a preto bol zaradený 8.2.1974 medzi technické pamiatky pod číslom 2830. Nachádza sa 4 km južne od obce Lopej v doline Predajnianske Čelno na území Odštepného závodu LESOV Slovenskej republiky, š. p. Slovenská Ľupča. Prírodnú scenériu pod tunelom vytvárajú najmä kaskádovité vodopády pot-

ka Čelno (prírodná pamiatka Predajnianske vodopády). Dnes už tunelom autá nechodia. Vedie ním zeleno značený turistický chodník z obce Lopej do sedla pod Kolbou, z ktorého možno pokračovať na vrchy Hrb či Vepor. Kelemenov Tunel tvorí externú expozíciu Významného lesnícke miesta Lesnícky skanzen vyhláseného 14. 7. 2012.

Zemný most Pokúty

Zemný most Pokúty bol vybudovaný dva roky potom ako Riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov v Žarnovici začalo v roku 1924 budovať lesnú železnicu údolím Kľakovského potoka na Pavlovú Lúčku s odbočkami na Megovú a do doliny Ma-

ras. Medzi kilometrami 16,805 až 16,905 museli projektanti vyriešiť problém dvoch nákladísk na Pokútach (horného a dolného), z ktorých každé ležalo na opačnom brehu Kľakovského potoka v rôznych výškach. Rozhodli sa prehradiť údolie násypom s výškou takmer šesť metrov, ktoré trasovali kolmo na cestu a Kľakovský potok. Vznikla tak najväčšia zemná stavba na lesnej železnici. Kríženie s potokom a cestou bolo riešené realizáciou dvoch prierezov telesa trate. Tie boli

vytvorené pred návozom zeminy násypom pomocou lomového kameňa a zaklenuté valenou, taktiež kamennou klenbou. Štítové steny dostali kamenné priečelia. Na jednom z nich je osadená tabuľka a nápisom STAVENO 1926. Z hľadiska technického nejde o typický most, ale o zemný val. Miesto sa vďaka svojej polohe často využívalo ako fotografická zastávka vlakových čiat. V súčasnosti je Zemný most Pokúty najviac zachovanou pamiatkou na náučnom chodníku „Po stopách

lesnej železnice“ priamo v lokalite Pokúty, kde sa železnica rozvetvovala do dvoch dolín. Je postavený z prírodného kameňa a cez jeho oblúkovité otvory so stredovým pilierom vedie cesta a tečie kľukatý lesný potôčik. Zemný most Pokúty bol vyhlásený za významné lesnícke miesto 4. 11. 2011.

90. výročie narodenia profesora Štefana Korpeľa

(1926-1998)

Významný lesnícky odborník a lesnícky pedagóg sa narodil 8.2.1926 v Pohronskej Polhore. Študoval na Meštianskej škole v Brezne, pokračoval na Štátnej vyššej lesníckej škole v Banskej Štiavnici (1945), vysokú školu absolvoval z časti v Bratislave na Lesníckom odbore Slovenskej vysokej školy technickej, po jeho preložení do Košíc pokračoval tam na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva, kde získal titul lesného inžiniera (1950). Štúdium zavŕšil externou ašpirantúrou na Vysokej škole zemédskej v Brne (1961). Nasledovala docentúra pre odbor pestovanie lesov (1967), doktorská dizertačná práca (1984) a profesúra pre odbor pestovanie lesov (1984).

Ako dlhoročný vysokoškolský učiteľ a vedúci Katedry pestovania lesa na Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene sa podieľal na formovaní niekoľkých generácií lesných inžinierov. Začínal ešte ako asistent na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach v roku 1950, kde ostal po ukončení štúdia. Po presťahovaní Lesníckej fakulty do Zvolena v roku 1952 pokračoval tu na Katedre pestovania lesov ako asistent až do roku 1961.

Krátko bol pracovníkom Štátnych lesov Lesného závodu Vigľaš ako prevádzkový inšpektor (1961-1962). Vzápätí sa však vrátil na VŠLD do Zvolena (1962)

na Katedru pestovania lesov. V období rokov 1975-1991 bol vedúcim Katedry pestovania lesov.

Vo svojej bohatej výskumnej činnosti osobitnú pozornosť venoval drevinám jedľa, buk, dub a zmiešaným porastom jedle, buka a tis, zachovaniu pralesov a estetike lesa. Bol priekopníkom výberkových spôsobov obnovy lesných porastov. Preto ťažko znášal obdobie odklonu od biologického k technickému prístupu pri obhospodarovaní lesov. Zaslúžil sa o výskum, vývoj, propagáciu a zavádzanie ekologicky vhodnejších metód a postupov v pestovnej činnosti. Bol vedúcim autorského kolektívu vysokoškolskej učebnice „Pestovanie lesa“ (1991). Na základe dlhodobého kontinuálneho výskumu získal mnohé konkrétne poznatky o vývoji, dynamických zmenách štruktúry a regeneračných procesoch prírodných a prirodzených lesov Slovenska. Poznatky z výskumu prírodných procesov lesov v klimaxovom štádiu sprístupnil v publikácii „**Pralesy Slovenska**“ (1989) a výsledky 30 rokov trvajúceho výskumu optimálnych podmienok pre tis sú zhrnuté v publikácii „**Význam tisu v lesných ekosystémoch Slovenska a možnosti zlepšenia jeho stavu**“ (1995). Zabezpečil tiež vyhodnotenie historických Sillingových výskumných plôch v Predajnianskom Čelne. Okrem uvedených knižných publikácií uverejnil ako autor, resp. spoluautor veľmi mnoho ďalších vedeckých a odborných príspevkov v rôznych zborníkoch a odborných časopisoch u nás i v zahraničí. Bol členom viacerých komisií vedeckých i redakčných rád. Medzinárodného uznania sa Prof. Korpeľovi dostalo najmä udelením čestného doktorátu dr.h.c. na ETH (Švačiariky federálny technologický inštitút) Zürich (1992).

Zomrel tri dni po svojich 72. narodeninách 11. 2. 1998 vo Zvolene, pochovaný je vo Zvolenskej Slatine.

V roku 2001 mu na Vysokoškolskom lesnom podniku v Budči umiestnili pamätník na kamennom balvane na Porube pri lesnom dielci 522.

Viliam Stockmann

Prečo mám rád les?

Milan Sarvaš

Riaditeľ Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania

Les mám rád preto, lebo sa s ním stretávam od malička. Vyrastal som v horárni a les ma každodenne obklopoval do mojich 15 rokov, kedy som začal navštevovať Strednú lesnícku školu v Banskej Štiavnici a následne aj Lesnícku fakultu vo Zvolene. Moje detstvo a mladosť (najkrajšie a najbezstarostnejšie obdobie života) som prežil s lesom a toto určilo môj vzťah k nemu. Celý ďalší môj osobný a profesionálny život je spojený s lesom a lesníctvom, ktoré mi umožnilo realizovať moje predstavy a túžby. Ďalej je možné veľa písať čo nám poskytuje, a prečo sa tam cítime dobre. Som presvedčený, že to prečo mám rád les najlepšie vystihol P. O. Hviezdoslav vo svojom Pozdrave v diele Hájnikova žena. Z tohto úvodu som si dovoľil vybrať niekoľko veršov, ktoré presne vystihujú prečo mám rád les(y).

„vy k žitiu privediete zas,
vy vzkriesite, vy zotavíte,
z jatrivých vyliečite rán“,
„Len okamih tam pobudnutia:
už mŕtvie bôľ, už slabnú putá,
zrak čistí sa, tlak voľneje,
i oživujú nádeje;
len jeden pokyn, zášum lesný,
len jeden horskej riavy skok:
a duša už sa ladí k piesni, „

Ing. Milan Sarvaš, PhD.,
Riaditeľ Ústavu lesníckeho poradenstva
a vzdelávania
Národné lesnícke centrum Zvolen

Čo treba vedieť pri používaní dronu

V posledných rokoch sa drony dostávajú čoraz viac do praxe, spôsoby ich využitia sa rozširujú a stávajú sa mediálne zaujímavými. Málokto vie, že ich história siaha do obdobia prvej svetovej vojny, kedy sa diaľkovo ovládané bezpilotné zariadenia používali na mapovanie priestoru a špiónáž. Drony sa stali komerčne dostupným tovarom, s nízkou hmotnosťou, cenovou dostupnosťou pre širokú verejnosť, s rôznym využitím ako voľnočasové aktivity, prípadne pre podnikateľské účely.

So zvýšeným záujmom o využívanie bezpilotných lietadiel – dronov, je ich používanie na Slovensku od augusta 2015 regulované a v niektorých prípadoch spoplatnené. Povinnosti pre majiteľov dronov upravuje rozhodnutie Dopravného úradu č. 1/2015 z 19.08.2015, ktorým sa určujú podmienky vykonania letu lietadlom spôsobilým lietať bez pilota vo vzdušnom priestore Slovenskej republiky.

Vlastníci a užívatelia bezpilotných lietadiel sa musia od augusta riadiť nasledujúci zásadami:

- let dronom sa musí vykonať tak, aby nebola ohrozená bezpečnosť iných lietadiel, osôb a majetku na zemi a aby sa zabezpečila ochrana životného prostredia pred hlukom a emisiami zo znečisťujúcich látok z dronu,
- ak má dron maximálnu vzletovú hmotnosť väčšiu ako 7 kg a je poháňaný spaľovacím motorom (čiže táto podmienka sa nevzťahuje na drony, ktoré majú nižšiu hmotnosť ako 7 kg alebo majú elektrický pohon), lietať s ním je možné len vo vzdialenosti väčšej ako 1 500 m od husto osídlenej oblasti miest, obcí, zón alebo urbanistických koncentrácií alebo zhromažďiska ľudí na voľnom priestranstve,
- osoba ovládajúca dron, je povinná počas jeho letu udržiavať nepretržitý priamy vizuálny kontakt s dronom, neustále pozorovať okolie, prekážky a letovú prevádzku a nesmie počas

letu dronu meniť pôvodné stanovište alebo sa premiestňovať akýmkoľvek spôsobom,

- dron sa nemôže používať na leteckú prepravu osôb, batožiny, nákladu alebo poštových zásielok,
- z dronu je zakázané zhadzovať predmety alebo rozprašovať chemické látky,
- lietať s dronom v noci je zakázané

Väčšina bežne používaných dronov spadá do hmotnostnej kategórie s maximálnou vzletovou hmotnosťou do 20 kg, ktoré je možné používať za priaznivých meteorologických podmienok, v neriadenom vzdušnom priestore triedy G (výška do 2 450 metrov nad morom), vo výške do 120 metrov nad úrovňou zeme a do vzdialenosti 1 000 metrov od riadiacej osoby a pritom dbať, aby sa nedostali bližšie ako 50 metrov od akejkoľvek osoby, stavby, plavidla alebo vozidla. Je stanovené vyhýbať sa prelietavaniu husto osídlených oblastí miest, obcí, zón alebo urbanistických koncentrácií, zhromažďiska ľudí na voľnom priestranstve, stavby, ochranné pásma alebo územia a iné.

Drony a podnikanie

Pre využívanie dronov na podnikateľské účely je potrebné získať povolenie Dopravného úradu na vykonávanie leteckých prác, evidovať ho do registra lietadiel, získať preukaz odbornej spôsobilosti..., v závislosti od spôsobu jeho používania a od jeho hmotnosti.

Podľa článku 2 odseku 2 rozhodnutia o podmienkach používania bezpilotných lietadiel musí byť držiteľom platného povolenia Dopravného úradu na lietanie s bezpilotným lietadlom:

- osoba, ktorá ovláda bezpilotné lietadlo pri vykonávaní leteckých prác
- osoba, ktorá ovláda bezpilotné lietadlo s maximálnou vzletovou hmotnosťou 20 kg a viac

Definíciu leteckých prác obsahuje § 44 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) v znení neskorších predpisov. Podľa neho sa leteckými prácami rozumejú za odplatu vykonávané letecké činnosti v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve, stavebníctve, zdravotníctve, na reklamu, na foto-grafovanie, na prieskum, ako vyhladkové lety a podobne. Letecké práce možno vykonávať len na základe povolenia vydaného Dopravným úradom.

V prípade, že sa rozhodnete využívať bezpilotné lietadlo na podnikateľské účely bez ohľadu na jeho hmotnosť, pred získaním povolenia na vykonávanie leteckých prác si ešte musíte:

1. zaevidovať bezpilotné lietadlo do registra lietadiel na Dopravnom úrade
2. získať preukaz odbornej spôsobilosti po úspešnom vykonaní teoretických skúšok a praktických skúšok na Dopravnom úrade

Žiadosť o povolenie na vykonávanie leteckých prác je možné podať nielen na Dopravnom úrade so sídlom v Bratislave, ale aj na jednotnom kontaktnom mieste (na každom obvodnom úrade). Podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov je poplatok za prvé vydanie povolenia na vykonávanie leteckých prác spoplatnené sumou 600 eur s platnosťou prvotného povolenia na 12 mesiacov, následne je možné požiadať o predĺženie jeho platnosti za poplatok 360 eur.

-as-

Drony aj pre lesníctvo

Boris Pekarovič

Rozvoj malých amatérskych dronov (drone - z angl. = trúd) prišiel na Slovensko pred pár rokmi tak trochu potichu. Inde vo svete ich však už lietali stotisíce. Dnes sú to celosvetovo milióny týchto múdrych strojčiek (len k Vianociam uplynulého roka bol odhad kúpených dronov v USA ako darčiekov okolo jeden milión) v rukách amatérskych i profesionálnych používateľov.

Do rúk amatérov sa takto dostali za zlomok ceny neuveriteľné možnosti, aké ešte celkom nedávno mali len profesionálni piloti drahých lietacích zariadení.

Bol som v tejto záležitosti absolútne neznalý, a preto, keď mi prišla z internetového obchodu ponuka na maličký dron – kvadroptéru (dron so štyrmi vrtuľami) Galaxy Visitor 3, ktorý stál aj s mini HD kamerou necelých 150 EUR, zobudili sa vo mne po dlhých rokoch moje modelárske vášne pre vetrone a všetko, čo lieta, a objednal som si ten tovar. Myslím, že keby som bol mal vedomosť o síce približne 10-krát drahších, ale 100-krát výkonnejších dronoch, dostupných už vtedy v našich predajniach RC modelov, bol by som „skočil“ rovno na ne. No dnes som veľmi rád, že som výcvik ovládania absolvoval na spomenutom lacnom strojčeku, s ktorým sa dalo trénovať aj v byte, aj keď na to x-krát doplatil samotný dron, rôzne malé predmety v interiéri, alebo zosekané izbové kvety... :-)

(HD) ma síce najprv milo prekvapila svojím obrazom v pomere k veľkosti asi 1,5-krát 3 cm, ale dnes by som už taký nekvalitný obraz určite nechcel snímať.

Potom som sa konečne dozvedel od dodávateľa náhradných dielov na sústavne havarovaný Galaxy Visitor, že ponúkajú stroj, ktorého vlastnosti a možnosti ma doslova ohúrili. Na YouTube som našiel odrazu množstvo amatérskych videí z takýchto kvalitných dronov a už som nedokázal pokojne zaspávať. Objednal som si teda dron strednej triedy s HD kamerou. Keď mi prišla zásielka domov, zistil som, že nevyhnutne potrebujem kúpiť smartfón na jeho spoušťovanie s RC (Radio Controller). Ďalej ma vystrašil 50-stranový návod a ako som zistil po zahíbení sa do neho – oprávnené. Študoval som ho niekedy veľmi práčne takmer dva týždne a mal som chvíle, keď som to už chcel vzdať – v tomto druhu high-tech som vôbec nebol doma a mal som kompletne zamotanú hlavu z odborného návodu na ovládanie pomocou Wifi, rádia a GPS. Aj keď som bol nervózny, že celé dva týždne trvalo nepriaznivé počasie, takže som nemohol ísť skúšať dron priamo do terénu, som tomu teraz rád, pretože som bol donútený si veci poriadne naštudovať. Ako poslednú možnosť som si nechal nájsť za každú cenu niekoho, kto s dronom už má skúsenosti. No postupne som to pochopil a prvá praktická skúška mi dala veľmi veľa.

Kamera môže robiť aj zábery s frekvenciou 60 obrázkov/sek., ktoré sa dajú použiť pri spomalenom premietaní. Video a fotografie sa nahrávajú v prípade môjho drona na mikro SD kartu, umiestnenú priamo v kamere drona. Karta musí mať dostatočnú kapacitu, pretože v plnej kvalite zaberie krátke 10-minútové video tri a viac gigabajtov. Kamera spolu s gimbalom tak tvorí približne celú polovicu, ba i viac z ceny kompletu.

Kvalita kamery by bola využiteľná iba čiastočne, keby nebola osadená na trojmotorčekom závесе – gimbale – ktorý s presnosťou 0,03° vyrovnáva, eliminuje všetky pohyby lietadla a obraz je tak dokonale hladký. Keď som nechal dron „visieť“ v určitej výške, ľudia, ktorí so mnou sledovali prenášaný obraz na smartfóne, sa ma neraz pýtali, či sa „zasekol“ – obraz bol totiž bez pohnutia. K tomu okrem gimbalu prispieva samozrejme ďalšia zásadná vymoženosť drona – prijímač GPS signálov zo satelitov. Pokiaľ ich je dostatočný počet (minimálne šesť, ale to aj mnoho ostatného oznámi aplikácia cez smartfón ikonami na jeho displeji, i hlasom), let je bezpečný, pretože dron pomocou sústavnej kontroly súradníc miesta, nad ktoré sme ho vyslali, udržiava svoju polohu takmer bez pohnutia. Vyrovnáť dokáže aj vietor do 50 km/hod. Kontrola stability okrem vizuálneho pozorovania drona je lepšia na displeji aplikácie, kde ukazuje výšku, vzdialenosť,

Najjednoduchšie drony sú ovládané len rádiovým signálom a akýkoľvek ich pohyb je určený človekom – pilotom. Takýto jednoduchý dron pri malej výške víri vzduch pod sebou, čím je odnášaný a pilot musí veľmi rýchlo reagovať na vyrovnávanie nežiadúcich smerov, resp. rýchlostí dvoma hlavnými ovládacími páčkami RC ovládača. No zásadnou prekážkou pri mojom prvom drone bol vietor, a to aj slabý – dron odnášalo a pri rýchlom posudzovaní, ktorým zo šiestich možných smerov plus stúpanie a klesanie treba let korigovať, dochádzalo ľahko k zadaniu opačného pohybového povelu, a tak bol dron po pár týždňoch poznačený mnohými tvrdými pádmi a poľamanými súčiastkami, najmä vrtuľami. Aj výrobcom udávaná minikamera s vysokým rozlíšením

Pokladám preto pri začínajúcom majiteľovi – pilotovi drona za zásadnú vec, mať k dispozícii inštruktora so skúsenosťami.

Obraz kamery sa prenáša z drona na diaľku prostredníctvom Wifi signálu do smartfónu/tabletu s Wifi, cez zosilovač Wifi umiestnený v rádiovom ovládači. Smartfón alebo tablet musí mať z internetu zadarmo nainštalovanú príslušnú ovládaciu aplikáciu pre dron a musí mať potrebné (a značne) rýchly procesor a grafiku. Kamera môže robiť fotografie až neuveriteľne vysokej kvality a video až s rozlíšením 4K, formáty sú tie, ktoré sa bežne používajú, kvalita obrazu z relatívne malej kamery ma očarila. Kamera má cez displej smartfóna/tabletu rovnako bohaté možnosti všetkých nastavení ako kvalitný digitálny fotoaparát, či kamera.

rýchlosť drona s presnosťou na decimetre; okrem toho si dron zafixuje GPS súradnice miesta, z ktorého ho púšťame (tzv. Home Point), od tohto miesta sa odvíja ukazovaná vzdialenosť a na toto miesto sa automaticky vráti v prípade straty signálu, alebo slabnúceho akumulátora (dron si vypočíta, koľko energie ešte potrebuje na návrat a sám sa rozhodne vrátiť, pilotovi to iba oznámi).

Osobitnou kapitolou, vyžadujúcou pozornosť, je inteligentný akumulátor, ktorý tiež vysielá niekoľko dát pilotovi na diaľku a vyžaduje starostlivosť, pretože je to tiež high-tech a vôbec nie lacná záležitosť.

Nie je možné tu vymenovať desiatky iných, veľmi zaujímavých vymožeností drona, z ktorých niektoré ani neplánujem využívať. Veď len ovládacia aplikácia na

smartfóne/tablete má na dotykovej obrazovke približne 50 rôznych ukazovateľov a nastavení v niekoľkých menu.

Ako som už spomínal, ovládanie je tromi spôsobmi súčasne:

- rádiový kontroler (RC) ovláda pohyby (nahor, nadol, dopredu, dozadu, doľava, doprava, otáčanie okolo svojej osi o 360° v oboch smeroch) a náklon kamery z vodorovnej polohy do jej zvislého sklopenia v 90° uhle. Počas letu je možné prepínať funkciu fotoaparát/kamera spolu so zmenou ich nastavení
- aplikácia nainštalovaná v smartfóne/tablete (upevnenom väčšinou priamo na RC) prijíma diaľkovo prenášaný obraz z drona v HD kvalite, poskytuje množstvo dôležitých informácií o polohe drona, stave jeho súčastí
- vizuálne – na štyroch ramenách drona sú kontrolné svetelné diódy, ktoré menia farbu a vysielajú tak viaceré kombinácie farebných signálov o stave drona, akumulátora, kompasu a podobne

V USA vyrábané a predávané drony tejto ľahkej kategórie majú RC s dosahom až 1,5 míle. U nás v EÚ je RC zablokovaný, pretože je povolené ovládanie len do 500 metrov, čo je aj zhruba hranica vizuálneho kontaktu zdravého oka s dronom a aj najbezpečnejší spôsob kontroly nad dronom i okolím. Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že je to postačujúca vzdialenosť pre dosahovanie potrebného, normálneho pôžitku z letu. Hranica 500 metrov dosahu však väčšinou nebýva dosiahnuteľná kvôli najrozličnejším zdrojom rušenia (elektrické vedenie, betóny, kovy, autá, vykryvače a vysieláče do značnej diaľky), čo samozrejme aplikácia zasa zdvorilo oznámi (Warning - strong interference).

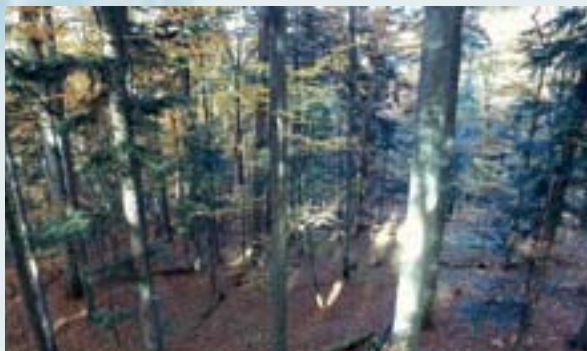
Moje pocity pri lietaní s dronom boli od začiatku a sú doteraz úžasné! Žasnem nad dvomi vecami – nad dokonalosťou tohto technického výrobku, nad jeho presnosťou, svištiacimi elektromotrčkami, rýchlosťou (horizontálne až 50 km/hod., vertikálne nahor 5 m/s.), a keď sa mi dron vracia z diaľky, v ktorej som naň dovidel

len s problémami, mám pocit, ako keby sa do bezpečia ku mne vrátilo niečo blízke, ktoré bolo tam, kde som ja byť nemohol a videlo to, čo ja môžem vidieť iba cez jeho „oko“.

No a doma po prehratí videa a fotografií do PC žasnem nad nádherou krajinou, väčšinou lesa, ktorý po 40 rokoch chodenia po ňom vidím konečne aj zhora. Zatiaľ som nestretol človeka, ktorého by tie zábery nechali chladným, ktorého by nenadchli.

Medzi moje myslím najvydarenejšie patria zábery z Kráľovej hole, z farebnej jesene pod Klenovský Veprom, z kaldery Poľany i z prvého snehu cestou na ňu, alebo prelet nad tmavou, tichou hladinou vodnej nádrže Hrončok v horách OZ Čierneho Balogu (pre záujemcov uvádzam link na jedno z týchto mojich krátkych videí, pri ktorom nájdú aj ostatné: <https://vimeo.com/144859130>).

Moje posledné lietanie bolo pred pár dňami v jednej z dolín okolo Čierneho Balogu. Pretože bolo silne zamračené a veterno, vyskúšal som si len „makro“ zábery kamerou drona a som – ako inak – zasa nadšený: dron som vyštartoval zo zeme vo výške päť kmeňov mohutnej solitérnej jedle, pozrel v aplikácii na displeji výšku a potom som so zapnutou kamerou vo vodorovnej polohe pomaly stúpajúc až kým

nebol vrchovec jedle v strede obrazu a tu som znova odčítal výšku. Z rozdielu vyšlo, že jedľa mala výšku 34,4 metra...

To je samozrejme len smiešny, amatérsky spôsob zistenia výšky stromu, resp. okraja porastu (dnu v poraste je let problematický pre zatienené satelity a nestabilný let bez nich je medzi množstvom

halúzk prakticky nemožné ukontrolovať bez havárie).

No som si istý, že ak už neexistujú, tak je len otázkou blízkeho času, kedy budú vyvinuté prepracované metódy na **využívanie dronov v lesníctve**:

Už teraz pri pohľade z výšky len napríklad 50 – 100 metrov lesník zbadá každý suchár, ktorý zo zeme ušiel jeho pozornosti. Môže tak na „živej porastovej mape (snímke)“ posudzovať zdravotný a celkový stav svojich porastov, odhadovať veľmi pohodlne očakávanú úrodu semena... V zime, keď nie je na stromoch lístie, je dokonalá aj kontrola zabudnutej a nepracovanej drevnej hmoty na lesných pozemkoch. Pri kalamitách, najmä tých, ktorých rozsah niekoľko dní nedovoľuje lesníkovi dostať sa do postihnutých porastov, aby posúdil rozsah kalamity, splní dron takmer ideálnym spôsobom funkciu vyslaného zaznamenávateľa rozvrátených lesných porastov.

Prakticky mnoho z toho, čo poskytuje letecké alebo družicové snímkovanie lesov, sa dá aplikovať dronmi, pretože okrem popísanej klasickej kamery, môže dron niesť spektrálnu kameru alebo termokameru – napríklad na odhaľovanie potenciálnych ohnísk pred alebo po lesnom požiari. A týchto možností každému napadne určite viac. S tým, že pre využitie v lesníctve sa vyvinú špeciálne aplikácie a špeciálne nesené adaptéry. A kým jedno lietanie lietadlom, o družiciach ani nehovorím, sa plánuje a realizuje raz za relatívne dlhý čas, zaletenie dronom je v prípade potreby možné takmer hneď. Vidím v tom naozaj veľké možnosti.

Moje zážitky s dronom sú aj za krátky rok používania bohaté na veľmi pekné spomienky, ktoré sú zhmotnené v podobe pre mňa drahých a krásnych videí a fotografií. Boli aj havárie, boli momenty, keď som sa už s dronom lúčil..., keď sa bývalí kolegovia šplhali s minipílou v korune storočnej lipy na horskej lúke, kde mi uviazol dron v nepreniknuteľnej džungli listia, ktoré zrušilo rádiový signál... Boli chvíle, keď som cestou na určité miesto stretol na 15 metrov medvedicu s mladými, prechádzajúcimi popred moje auto a o 15 minút som už z výšky filmoval nádherné lesy, v ktorých sa ukryla...

Uchvacujú ma ihličnaté stromy pri pohľade kolmo zvrchu – vyzerajú úplne ako semenáčky smreka v lesnej škôlke, alebo ako jeden druh machorastov.

Pre lesnícke účely sa videá z drona iste nebudú podfarbovať hudbou, ale pre svoju potrebu tak vhodnou melódiou robím a zážitok mám priam mystický :-)

„Keď počujem na svoju adresu pochvaly od ľudí, ktorým sa zábery z drona páčia, úprimne sa bránim slovami: Ja som sa iba naučil to trochu ovládať. Ale tí, čo si ozaj zaslúžia pochvalu sú autori tej krásnej prírody a toho múdreho strojčeka...“

Nepripomínané výročie

19. apríl 1919 bol posledný deň, z ktorého sa dochoval oficiálny záznam o existencii Vysokej baníckej a lesníckej školy v Banskej Štiavnici (do roku 1904 známa Banská a lesnícka akadémia). Je to zápis zo záverečného zasadnutia jej vysokoškolskej rady, na ktorom sa prerokovalo už len dokončenie sťahovania do Šoprone.

Odsťahovanie sa, samozrejme, neuskutočnilo zo dňa na deň. Už v roku 1905 profesorský zbor vypracoval memorandum, v ktorom žiadal presťahovanie školy do Budapešti. Dôvodom bolo úsilie dostať sa do veľkomestského prostredia, keďže Banská Štiavnica sa s poklesom banskej výroby postupne menila na upadajúce vidiecke mesto. O presťahovanie sa paradoxne zasadzovali najmä profesori lesníckej časti školy, ba dokonca žiadali

bola dokončená rozsiahla budova laboratórií, na svoj čas veľmi dobre zariadená a vystrojená, pripravovala sa aj výstava vysokoškolského internátu.

Osudu školy sa nakoniec stalo tragickým, že na nej nebol ani jediný slovenský cítiaci profesor. Udalosti pred koncom prvej svetovej vojny nabrali totiž rýchly spád. Politické pomery v strede Európy sa zásadne menili. Bolo jasné, že maďarský štát na troskách Uhorska sa musí vzdať Slovenska v prospech vznikajúcej Česko-slovenskej republiky. Na škole sa po skončení vojny síce ešte začas vyučovalo, ale keď už bolo konečné riešenie jasné, maďarská aj maďarónska inteligencia začali zo Štiavnice sťahovať školský inventár. Uskutočňovalo sa to vlakom. Možné to však bolo len do 19.

o rozdelenie školy a presťahovanie osamostatnenej lesníckej časti do vhodnejšieho sídla.

Uhorská vláda sa však ich problémami vážnejšie nezaoberala. Naopak, roku 1911

decembra 1918, keď čs. vojsko obsadilo Zvolen. Tesne pred jeho príchodom ešte vyviezli na vozoch do Hontianskych Nemiec časť knižnice a archívu. Ten sa však do Maďarska údajne nedostal – časť bola zničená, zvyšok sa neskôr dostal naspäť do Banskej Štiavnice.

Dovedna bolo odvezených 69 991 predmetov v hodnote 889 746 vtedajších korún. Mesto sa pokúšalo toto rabovanie zastaviť, ale bezvýsledne. Sťahovaniu asistovali študenti, ktorí sa po skončení vojny vrátili do školy aj so zbraňami. Zaujímavý osud mal výskumný ústav, ktorý po odchode maďarských zamestnancov a vyhnaní maďarskej Červenej armády ostal takmer nedotknutý. Napokon ho „pustošili českí vojaci...“

Takto sa skončilo stopäťdesiat-ročné trvanie prvého vysokého technického školstva na Slovensku. Ďalšia vysoká škola

technická na Slovensku bola zriadená až zák. č. 170/1937 v Košiciach.

Nás lesníkov pravdaže najväčšmi zaujíma, čo z toho, čo bolo v Banskej Štiavnici, ešte existuje. Podľa informácií zo Západo-maďarskej univerzity v Šoprone sa okrem jednotlivých exponátov dochovala len zoológická zbierka s originálnymi vitrínami. Je to údajne najstaršia zbierka tohto typu na svete (napríklad sova na fotografii je z roku 1883).

Fotografie pochádzajú z pozostalosti bývalých profesorov a sú majetkom Lesníckeho múzea šopronskej Západo-maďarskej univerzity.

Peter Chytil
LS Antol, OZ Levice

Historické foto: archív Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici

Úcta k našim predchodcom a učiteľom z praxe

Plynutie času je spravodlivým meradlom života, jednoznačnou možnosťou človeka niečo dokázať. Čas vytvára priestor, v ktorom má každý príležitosť nájsť si svoje miesto v spoločnosti a počas plynutia, ktorého si vytvára kontakty so svojím okolím...

Plynutie času si o to jednoznačnejšie uvedomujem pri písaní pozvánky našim kolegom, predchodcom, učiteľom v lesníckej uniforme, na každoročné stretnutie s terajšou aktívnou pracovnou generáciou. Roky „si podali ruky“ a znova sa pripravujeme na príjemné chvíle s našimi kolegami – dôchodcami. Pozvánka smeruje ku všetkým dôchodcom, ktorí ukončili svoje pracovné roky v našej organizácii. Je už tradíciou, že naši dôchodcovia sa stretávajú na jednej z posledných spoločných poľovačiek v končiacej poľovníckej sezóne. Pozvánku dostávajú aj tí, ktorí už „zahodili svoje flinty do žita“, ale aj tí, ktorí ani počas aktívnych rokov v lesníckej uniforme nepodľahli čaru poľovníctva.

V piatok 29. 1. 2016, už skoro z rána rozvoniava budova bývalej LS Hlivišťa „praženým“ zverinovým mäsom a oživa pracovným nasadením zamestnancov LS Remetské Hámre. Pred budovou sa zaplňa „parkovisko“, ale aj krajnice zrekonštruovanej miestnej komunikácie (za výraznej pomoci z mimoriadneho fondu Lesov SR, štátny podnik) služobnými vozidlami OZ Sobrance a „luxusnými limuzínami“ dôchodcov, ktoré si nadobudli z „nadpriemerných“ plátov počas lesníckej praxe v našej organizácii.

Podania rúk, objatia, ale aj slzy radosti, sprevádzajú zvitania pozvaných dôchodcov, s tými z nás, ktorých viažu celoživotné väzby, spomienky na spoločné chvíle v zelenej uniforme. K naplneniu času stretnutia už ostáva len zopár minút a tí poslední už veľmi ťažko nachádzajú vhodné miesto na parkovanie. Počet dôchodcov už prevýšil druhú desiatku, čím sa priblížil k počtu nás organizátorov. Pri vý-

radisku už zazneli zvolávacie tóny našich trubačov na slávnostný nástup.

Úvodné slová Petra Pšaka riaditeľa OZ, pokyny k poľovačke, rozdelenie hostí na poľujúcich a nepoľujúcich a prechod k plneniu pripraveného programu. Tí, ktorí ešte aktívne používajú svoje poľovné zbrane, s nimi tí, ktorí túžia nahliadnuť do porastov, ktoré ešte nedávno formovali, nasadajú do pripravenej techniky a presúvajú sa k prvému pohonu v PR Morské oko, časti Hlivišťa. Druhá časť nepoľujúcich hostí ostáva v budove, pri pohárikú dobrého vína, v družnej debata o udalostiach od posledného stretnutia.

Počasia celkom praje, honci z radov zamestnancov OZ Sobrance ukážkovo postupujú a ozyvajú sa aj prvé rany na streleckých pozíciách. Výsledok prvého pohonu je osem rám, jeden lanštiak a jedno postrelené prasa. Úspešným strelcom je vedúci domácej LS Remetské Hámre a dôchodca Milan Kačurik – „SANTER“, ktorému prezývka „príšchla“ počas aktívnych poľovných doprovodov so zahraničnými poľovníkmi, len jemne poštekil prasa, ktoré sa stáva predmetom dohľadávky. Nasledujúca prestávka prebieha v priateľskom duchu, v spomienkach, samozrejme že len na tie príjemné a hlavne humorné okamžiky zo spoločne strávených chvíľ. Pokračujeme druhým pohonom, v ktorom vedúci LS sa už venuje len tlmeniu šeliem a do výradu pribúda jedna líška.

Nikomu pri tomto stretnutí nejde o výsledok poľovačky, všetci sú spokojní s tým, že sa opäť po roku stretávajú, že si môžu pospomínať, dozvedieť sa niečo o terajšej činnosti závodu, že sú zas „vo svojej lesníckej koži“.

Nasleduje výrad, slávnostné halali a pozvanie na „posledný pohon“. Dôchodcovia obdivujú ďalší poľovnícky kalendár Ing. Igora Gavulu, ktorý sa rokmi stal pýchou autora, ale aj celého OZ Sobrance a myslím si, je na škodu, že LESY SR nepokračovali v tradícii založenej v roku 2004, kedy bol kalendár, s kresbami Ing.

Gavulu, oficiálnym (originálnym) kalendárom LESOV SR. Kalendár bol súčasťou taštičky, ktorú dôchodcovia dostali počas záverečného vyhodnotenia poľovačky. Pripravené malé pohostenie začína spoločným prípitkom, pri ktorom si všetci spomenuli na činnosti, ktoré lesníci ovládajú ... „flintu, fajku, ferblu, fľašku ...“, len na to posledné si už nevedeli spomenúť ...

Za bývalých kolegov – dôchodcov sa prihovril Ing. Ladislav Kušnir (dlhý čas hlavný inžinier-„perši indžimír –PERŠING“, LZ Sobrance), na základe ktorého požiadavky vznikol aj tento príspevok. Na našu odpoveď, že by bolo lepšie keby dôchodcovia sami pochválili naše snaženie, predhodil argument, že oni sa v tej novej technike komunikácie akosi nevyznajú, že strojom písané príspevky už nik neuverejňuje...

Tak vďaka kolegovia – dôchodcovia, za stav lesov aký ste nasledujúcej generácii zanechali a veľmi vám chceme sľúbiť (žiaľbohu nie zaručiť), že ich aspoň takto odovzdáme aj tej nasledujúcej generácii.

Jozef Staško,
Vedúci VTÚ OZ Sobrance

Stretnutí nikdy nie je dost'

alebo čo ukrýva Výročná správa o činnosti Klubu seniorov pri LDM vo Zvolene za rok 2015

Stále aktívni členovia Klubu seniorov pri LDM vo Zvolene aj tento rok vyhodnotilo svoje minuloročné pôsobenie a výročná správa o jeho činnosti sa sprostredkovane dostala aj do redakcie časopisu Lesník.

Nebola prvá, keďže Klub vznikol už v roku 1970 na Výskumnom ústave lesného hospodárstva vo Zvolene a jeho zakladateľom a organizátorom bol od začiatku do roku 2008 Ing. Ctibor Greguš DrSc..

Klub začal fungovať v dnešnej podobe, pod vedením Viliama Pichlera st. až v roku 2008 a o päť rokov neskôr ho zastrešilo Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene. Jeho činnosť spočíva v prednáškach hostí, rozhovoroch o spoločenských a kultúrnych udalostiach, účasti na výstavách, ktorých v minulom roku pripravili a absolvovali celkovo 38.

Na pripravovaných 25 prednáškach rôznych oblastí (poľovníctvo, história,

lesníctvo, geografia, expedície...) sa vystriedalo 18 prednášajúcich hostí, kým na ôsmich stretnutiach bez hostí si členovia klubu program zabezpečili sami. Za významnú si pokladajú spoločnú účasť na výstave vo Zvolenskej Slatine v Galérii Jána Kulicha na prezentácii jeho umeleckých diel.

Klub sa v tomto roku rozrástol o troch nových členov: Ing. Stanislava Martinického CSc., MUDr. Ladislava Duhana a Ing. Vladimíra Horváta. Tento rok však prišiel o svojho zakladajúceho člena - Ing. Tiborius Greguš, DrSc, ktorý odišiel do večnosti vo veku nedožitých 92 rokov.

Ako sa uvádza vo Výročnej správe, pochvalu za aktivitu si zasluhuje celý kolektív Klubu seniorov. „Treba však vyzdvihnúť Ing. Štefana Macka, prof. Ing. Sládeka, Csc, prof. Besedu, dekana Kanianskeho, Ing. arch. Tisončíka. Ďakujeme tiež Ing. Kornélii Grékovej za písarske práce.

Výročná správa končí slovami: „Schádzať sa a vytvárať spoločenstvá je pre náš život, najmä v staršom veku veľmi užitočné. Tešíme sa na klubové stretnutia v roku 2016.“

-as-

Vývoj lesného hospodárstva v Rakúsko-Uhorsku

Rakúsko-Uhorsko po dualizme (14. časť)

Prípravy na vydanie prvého uhorského lesného zákona

Časopis *Obzor*, vydávaný známym slovenským národovcom Danielom Ličardom v Skalici, informoval slovenskú verejnosť v 6. čísle v roku 1871 o prípravách a nutnosti vydania lesného zákona slovami: „Na žiadnom poli hospodárstva národného v Uhrách nenachodí sa toľko nedostatkov, jako v lesníctve, čoho hlavná príčina leží v zastaralých, potrebám a vede novejšieho času nezodpovedajúcich zákonov lesných, tak že tieto prekážky, z nedostatkových zákonov pošle, ani najväčšia spôsobilosť a pilnosť lesných úradníkov a nižších pomocníkov odstrániť nemôže.“

Jeden z hlavných gestorov tohto zákona bol známy Uhorský lesnícky spolok, po dualizme premenovaný na Krajinský lesnícky spolok.

Najdôležitejšia reorganizácia na Banskej a lesníckej akadémii

Reorganizácia štátnych lesov spôsobila reorganizáciu aj na banskoštiavnickej Akadémii a jej Lesníckeho odboru. Túto schválil panovník nasledujúceho roku - 15. augusta 1872, s platnosťou od nového školského roka 1. októbra 1872.

Podľa nového štatútu ustanovili sa na Lesníckom odbore dva študijné smery:

- Všeobecná lesnícka odborná škola
- Odborná škola lesného inžinierstva

Dĺžka štúdia bola určená na všeobecnej lesníckej odbornej škole tri roky, na lesnom inžinierstve štyri roky. Týmto sa zmenil doterajší pomer štúdia medzi lesníctvom a baníctvom, pretože banské inžinierstvo sa nevytvorilo. Riaditeľom Akadémie prestal byť súčasne riaditeľ komorského Riaditeľstva baní, lesov a majetkov v Banskej Štiavnici.

Otom tejto reorganizácie sa stal Karol Wagner, tesne pred svojím odchodom na miesto prednostu Lesníckeho odboru Ministerstva financií do Budapešti.

Jednou z najpodstatnejších zmien bolo aj to, že namiesto doterajšej jedinej katedry na Lesníckom odbore vznikli tri lesníckej katedry: zariadení, pestovateľská a ťažobná.

1. Zariadení katedra

Vedúci katedry bol Július Soltz, patrilo k nej zariadenie lesov s lesnou taxáciou, zostavovanie lesných hospodárskych

plánov, oceňovanie lesov, dendrometria, výpočty lesných zásob, lesná štatistika a dejiny lesníckeho písomníctva.

2. Pestovateľská katedra

Vedúci katedry bol Ferdinand Illés (zástupca riaditeľa Akadémie), patrila k nej všeobecná a lesnícka botanika, zoológia s náukou o lesnom hmyze, pestovanie lesov, poľovníctvo, ochrana lesov s lesnými, poľovnými a urbárskymi zákonmi.

3. Ťažobná katedra

Vedúci katedry bol Žigmund Nikel – Szécsi, patrila k nej lesná ťažba, priemyselné spracovanie dreva, náuka o pôde a klimatológia, lesné stavby a encyklopédia poľnohospodárstva. Bol autorom unikátnych lesníckych zbierok, ktoré vyhrávali súťaže po celej Európe, a tiež aj zakladateľom rybníkov v Kysihýbli.

Ostatné predmety sa vyučovali na spoločných, niektoré na banícko-hutníckych katedrách.

Táto reorganizácia štúdia patrila k najdôležitejším v doterajšej výučbe Akadémie, okrem iného aj z toho dôvodu, že sa tu prvýkrát stretávame s titulom „lesný inžinier“, ktorý dostali absolventi štvorročného štúdia. Štúdiom sa týmto rozšírilo predovšetkým o technické predmety – náuka o pružnosti a pevnosti, náuka o strojoch, konštrukcie strojov, geodézia, železničné a mostové stavitelstvo, kon-

štrukcie strojových prvkov, lesné stroje, stavebníctvo, zmenkové právo, účtovníctvo, štylistika a pod. Kompletná kvalifikácia sa získavala zložením štátnych skúšok po povinnej prevádzkovej praxi.

Úspešné zloženie štátnej lesníckej skúšky I. stupňa oprávňovalo absolventa pracovať v nižšej štátnej službe vo funkcii lesného, hlavného lesného účtovníka, vedúceho drevoskladu. Uchádzači o miesta lesmajstrov a iných vyšších lesných úradníkov sa museli podrobiť po 5. rokoch lesníckej praxe štátnej skúške II. stupňa.

Profesori Illés a Fekete boli značne publikačne činní. Okrem toho, že vydali pre poslucháčov študijné texty – Pestovanie lesov (Illés), Oceňovanie lesov (Fekete) a spoločne vydali príručku pre horárov „Obecný lesník“, hojne publikovali aj v prestížnom lesníckom časopise „Lesnícke listy“.

Zákon o poľovnej zveri a ochrane kamzíkov

V roku 1872 bol prijatý Uhorský zákon čl. VI. o poľovných revíroch a o ochrane kamzičej zveri. Na príprave tohto zákona sa podieľali členovia ešte len formujúceho sa Uhorského karpatského spolku.

Zákonným článkom VI./1872 bolo ustanovené, že samostatným poľovným revírom môže byť iba poľnohospodársky alebo lesný pozemok, ktorý má najmenej 100 súvislých katastrálnych jutár (57,5 ha). Poľovné právo na takomto vlastnom poľovnom revíri patrilo vlastníkovi pozemkov a ten rozhodoval aj o jeho využití. Pri menších výmerách rozhodovali o poľovnom práve majitelia pozemkov spoločne. Šľachta však týmto opatrením veľmi neutrpela, pretože v Uhorsku vlastnila podstatnú časť pôdy.

Nový služobný poriadok Banskej a lesníckej akadémie

Osamostatnenie školy od komorskogrófskeho úradu (Riaditeľstva baní, lesov a majetkov) si vyžadovalo doplnenie štatútu, preto v roku 1873 bol vydaný nový Služobný poriadok Akadémie a v roku 1876 nový Štatút Akadémie. Takmer 100 rokov zaužívané právo, podľa ktorého riaditeľom Banskej a lesníckej akadémie bol vždy štiavnický hlavný komorský gróf zaniklo pri zavedení tohto nového služobného poriadku Akadémie. Vzhľadom na to, že posledný

banský gróf a riaditeľ Akadémie barón Dionýz Mednyanský požiadal o uvoľnenie zo služby, rozhodnutím Jeho kráľovskej Výsosti zo dňa 20. októbra 1873 toto bolo povolené a rozhodnutím Ministerstva financií zo dňa 29. októbra 1873 č. j.: 55760/1873 bolo oznámené Akadémii, aby sa postarala už vo svojej kompetencii o voľbu riaditeľa a výsledok voľby na schválenie predostrela.

Profesorský zbor sa poponáhľal využiť toto ťažko nadobudnuté právo na konferencii konanej 24. novembra 1873. Novovytvorená akademická rada si riaditeľa volila spomedzi riadnych profesorov na tri roky. Prvým riaditeľom Akadémie sa podľa nových predpisov stal ešte v roku 1873 Eduard Pöschl, banský radca a profesor Akadémie, potom v roku 1876 na dlhé obdobie – až do roku 1892 bol zvolený druhý riaditeľ Štefan Farbaky.

Urgencia na vydanie lesného zákona

V decembri 1874 Krajinský lesnícky spolok zaslal na „kráľovské ministerium hospodárstva“ petíciu, aby „návrh lesného zákona bez odkladu bol snemu predložený a po nádeje očakávanom jeho schválení hneď do života uvedený“.

Pretože sa očakávalo, že uvedenie zákona do života a zabezpečovanie jeho dodržiavania bude vyžadovať rozsiahlu agendu, spolok súčasne žiadal, aby sa pre tento účel zriadil na Ministerstve hospodárstva osobitný lesnícky odbor (sekcii). Náklad na udržiavanie Lesníckeho odboru sa odhadoval ročne na 120.000 zlatých. Na ich hradenie spolok navrhoval vyrúbiť daň – grajciar za každé katastrálne jutro lesa. Uhorské lesy v tom čase mali výmeru cca 12 mil. jutár.

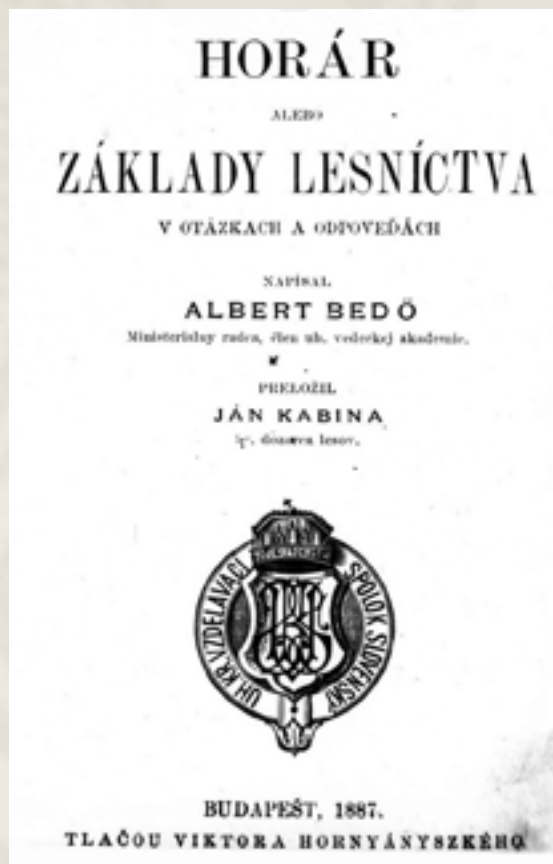
Krajinský lesnícky spolok (premenovaný bývalý Uhorský lesnícky spolok) na svojom zasadnutí v roku 1874 prijal uznesenie, ktoré zaslať Ministerstvu školstva o tom, že okrem Banskej Štiavnice by mali byť lesnícke katedry zriadené aj na univerzitách v Budapešti a v Klujii.

O zaujímavý lesnícko – pedagogický experiment (možno pod vplyvom vyššie uvedeného návrhu) sa postaralo Ministerstvo školstva, ktoré sa v roku 1874 rozhodlo, že na budapeštianskej technike budú aj lesnícke prednášky. Poverilo Alexandra Hoffmanna ich vykonávaním. Jeho prvú prednášku prednesenú z príležitosti jeho profesorskej habilitácie prijal celý profesorský zbor i poslucháči s veľkým uznaním. Napriek tomu jeho prednášky po 4 rokoch experimentu v roku 1877 zanikli.

Počiatky lesníckeho výskumu v Uhorsku

Prvotným propagátorom a organizátorom lesníckeho výskumu v Uhorsku bol Krajinský lesnícky spolok. Je nám známy prvý referát na tému lesníckeho výskumu, ktorý predniesol profesor Lesníckeho od-

boru Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici Ludevít Fekete na Valnom zhromaždení Krajinského lesníckeho spolku v Kalocsi roku 1874. V tomto referáte predpokladal, že najlepšou základňou pre lesnícky výskum bude Lesnícky odbor Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, ktorý jediný má predpoklady tento chýbajúci lesnícky článok v Uhorsku zabezpečiť. Napriek kladnému ohlasu medzi lesníckou odbornou pospolitosťou sa jeho návrh z finančných i personálnych dôvodov nerealizoval. Profesor Fekete následne v rokoch 1879–1892 v oblasti Kysihýbla založil niekoľko pokusných plôch na sledovanie aklimatizácie cudzokrajných drevín.

Lesnícky výskumný ústav v Mariabrunne

Roku 1875 založili rakúsky lesnícky výskumný ústav pri lesníckej akadémii v Mariabrunne, na ktorého základe vznikli aj pokusné lesnícke stanice v českých krajinách. Existencia tohto ústavu bola pohnútkou k vzniku organizovaného lesníckeho výskumu v Uhorsku, založením Ústrednej výskumnej stanice pri Baníckej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici roku 1897 a pobočných staníc pri horárskych školách.

Zrušenie Riaditeľstva majetkov v Solivare

Ministerstvo financií zrušilo r. 1875 Riaditeľstvo majetkov v Solivare a ustanovilo spoločný Lesný úrad v Solivare s lesnými správami Kokošovce, Kecerovské Pekľany, Zlatá Idka, Smolník, Stará Voda

plus štyri správy v dnešnom Maďarsku a podriadilo ho Riaditeľstvu majetkov v Banskej Bystrici.

Záhradníctvo a stromoveda

Oravský rodák Ján Matejec Revický (1813-1887) z Revišného, uverejňoval v odbornej literatúre články s lesníckou, záhradkárskou i včelárskou problematikou. Okrem iného aj publikáciu „Záhradníctvo a stromoveda“, v ktorej píše o hlavných zásadách hospodárenia v lesoch z pestovného a ochranného hľadiska a o preventívnych opatreniach proti škodcovi lykožrútovi smrekovému. Lykožrút môže byť podľa Matejca nebezpečným škodcom v umele vytvorených smrekových monokultúrach Nemecka, Rakúska a českých krajín, nie však v pomerne zachovaných prírodných lesoch karpatskej oblasti, kde je len druhotným škodcom. V roku 1877 podal v uhorskom sneme interpeláciu proti nariadeniu Ministerstva pôdohospodárstva o preventívnom vyrubovaní zdravých porastov a v tom zmysle uverejnil aj článok v Obzore pod názvom „Dejepis bludného učenia o škodlivosti lykožrúta v horách.“ Jeho opatrenia mali značný pozitívny výsledok.

Učebnice profesora Ludevíta Feketeho o ochrane lesa

V rokoch 1877-1878 vyšli prvé samostatné učebnice o ochrane lesa od autora prof. Ľ. Feketeho pod názvom Az erdővédelem körvonala – Úlohy ochrany lesov, ako litografovaná publikácia o celkovom rozsahu 57 strán. Autor v nej vymedzil náplň ochrany lesa tak, ako to vtedy vyžadovali vtedajšie lesohospodárske pomery Uhorska. Ako z jej obsahu vyplýva, autor sa opieral už o dovtedy známe diela vydané v Nemecku prípadne v Rakúsku. V publikácii však nie je definovaná ochrana lesa ako špeciálna vedná disciplína, ale uvádza sa v nej iba súhrn poznatkov, ktoré by mal ovládať absolvent Lesníckeho odboru Akadémie. Ďalšou učebnicou z pera Ludevíta Feketeho bola trilógia Erdészeti rovartan I., II., III. – Lesnícka entomológia. V nej rovnako autor popisuje úmerne k vyžadovaným vedomostiam poslucháčov akadémie všetky požadované entomologické znalosti.

Publikácia o uhorských lesoch pre Parížsku výstavu

Albert Bedő (1839-1918), vydáva z príležitosti medzinárodnej výstavy v Paríži roku 1878 publikáciu o prehľade lesov a lesníckych pomeroch v Uhorsku, ako reprezentačnú informáciu, v ktorej už spomína pripravovaný Uhorský lesný zákon, na ktorom spolu participoval a ktorý bol na tú dobu jeden z najlepších v Európe.

(Úryvok z autorom pripravovanej publikácie „Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Viliam Stockmann

Vedia kvety klamať?

Stále najpopulárnejším kvetom na svete sú ruže, i keď exoticky vyzerajúce orchidei si už vo svetovom rebríčku vydobýli siedmu priečku. Žeby však na postup v tomto rebríčku mali záľusk aj iné kvety, nie až tak známych druhov rastlín a stromov?

Kvet (latinsky *anthos*, *flos*) je orgánom rastlín (papradí a všetkých zložitejších rastlín) tvoreným skrátanou stonkou, na ktorej je prisadnutý súbor premenených (metamorfovaných) listov slúžiacich na pohlavné rozmnožovanie. Okrem vytvorenia samotných reprodukčných orgánov sa spomínané „premenené listy“ počas evolúcie premenili tak, aby mohli účelne a efektívne plniť rôzne funkcie – napríklad rôzne kvetné obaly.

Žijeme v dobe, keď na každom kroku na nás číha reklama oznamujúca, že niečo alebo niekto je proste NAJ... Z ríše doteraz známych kvetov má ten NAJmenší *Wolfia* (asi 0,5 mm), NAJväčší *Rafflesia* (až 1 meter veľký) a NAJpopulárnejším kvetom sveta sú stále ruže.

Ako však môžu iné organizmy „oklamať“ rokmi budovanú symboliku, ktorú ruže v histórii spoločnosti majú? Sú vôbec rastliny a živočíchy (s výnimkou *Homo sapiens sapiens*) schopné cieľeného klamstva, nepočítajúc ich taktiky lovu alebo úkrytové stratégie, potvrdené ale ani vyvrátené nikdy nebolo.

Zivočíchy a najmä rôzne druhy hmyzu pre tento účel používajú dobre známe mimikry vďaka ktorým sa môžu jednoduchšie ukryť, prekvapiť alebo aj oklamať predátora, či korisť. Hmyz najčastejšie napodobňuje časti rastlín. Napr. *húsenice piadivky* sa dvoma párami zadných nôh prichytia na vetvičke a svoje telo, ktoré je na nerozoznanie od suchej vetvičky, nechajú strnulo vystrčené do výšky. Dokonale sa maskovaniu prispôbili rôzne druhy pakobyliek a listoviek.

Lenže napodobňovanie je známe aj v ríši rastlín – kvetov. Je to už zámer, náhoda alebo len veľká dávka ľudskej fantázie, keď pri pohľade na kvet orchidei *Habenaria radiata* vidíme letiacu holubicu, v kvetoch ďalšej z orchidei *Caleana major* divé kačice, tancujúce baletky v kvetoch *Impatiens bequaertii*, či roztúžené pery *Psychotria elata*...

Písanka, križľané vajíčko alebo kraslica – symbol Veľkej noci

Veľká noc sa viaže k časti roka, kedy po dlhom zimnom období nastávajú zmeny v prírode, začína nová etapa, prichádza jar. Jar znamená aj začiatok hospodárskeho roka a ľudia sa snažili rôznymi spôsobmi uľahčiť jej príchod. V našej tradičnej ľudovej kultúre veľkonočné obdobie spája predkresťanské staroslovanské sviatky príchodu jari a kresťanské tradície. Preto sa k Veľkej noci viazalo množstvo cirkevných obradov, ale aj mnoho tradičných obyčajov, ktoré majú svoj pôvod práve v predkresťanských mýtoch. Ľudia i v tomto období roka využívali rôzne prostriedky na dosiahnutie dobrej úrody, zabezpečenie zdravia, či na očistenie chotára a obce od zlých síl.

Jedným z takýchto významných obradových predmetov bolo vajce. Používalo sa na ochranu ľudí a dobytku od škodlivých démonov, dávalo sa do základov domu, na jar ho zaorávali do pôdy, využívali pri rôznych magických úkonoch a pri liečení, dokonca slúžilo na získanie si priazne mŕtvych. Vajce symbolizovalo plodnosť, nový život, vzkriesenie prírody, a preto patrí k významným atribútom zvykoslavného cyklu jarného slnovratu. Vo veľkonočnom období sa vajíčka a kraslice kladli na hroby, aby uľahčili návrat zosnulých predkov na zem, ženy ich dávali svojim krstným deťom a dievčatá na Veľkonočný pondelok zas svojim šibačom a polievačom ako dar lásky.

Najstaršie kraslice na našom území boli nájdené v slovanských hrobch a pochádzajú zo 7. storočia. V 12. storočí bolo cirkvou nariadené ich svätenie. Zdobenie vajíčok je známe hlavne vo východnej Európe, v západnej Európe je už zriedkavejšie. Na Slovensku bolo známych niekoľko spôsobov ich zdobenia. Medzi najstaršie patrí farbenie bez ornamentálnej výzdoby. V minulosti sa používali len farby z prírodných zdrojov, ako rôzne rastlinné odvary - najčastejšie odvar z cibulových šupiek, kôry sliviek, mladé trávy, dubovej kôry alebo čučoriedkovej šťavy. Farbenie a zdobenie vajec malo posilniť ich magický účinok.

Aj Lesnícke a dreárske múzeum vo Zvolene sa môže pochváliť niekoľkými veľkonočnými kraslicami, ktoré má vo svojej národopisnej zbierke. Jedná sa o 18 ks, ktoré vyrobili dve ľudové umelkyne zo Senohradu: Anna Kudlačová a Cecília Sľúková. Múzeum ich získalo do svojej zbierky v 80-tych a 90-tych rokoch 20.

storočia. Výnimočné sú práve tým, že sú zdobené tradičnými technikami, a to jedným z najrozšírenejších spôsobov farbenia – batikovaním. Batikovanie spočíva v nanášaní roztopeného vosku špendlíkom alebo kovovou rúrkou na vyfúknuté slepačie vajce. Potom sa vajíčka farbili na hnedo v odvare z cibulových šupiek. Po nafarbení sa vosk odstránil teplom a na miestach, na ktorých bol nanosený vosk sa vytvárali vzory. Takéto tradičné zdobenie s podomácky vyrobenými rastlinnými farbami je dnes len zriedkavé. Neskôr sa využívali anilínové alebo iné chemické farby a kraslice sa tak stali pestrejšími. Kraslice z našej zbierky sú zdobené prevažne rastlinnými a geometrickými ornamentami, ktoré sú výsledkom výtvarného cítenia samotných autoriek.

V minulosti, v rámci dekorácie prevládali prírodné a kozmické motívy, ktoré mali častokrát aj magický význam. Naši predkovia prostredníctvom nich vyjadrovali svoje želania, prosby, či zaklínania adresované nadprirodzeným silám. Neskôr sa pridával rastlinný a figuratívny ornament a postupne pribudli aj grafické nápisy buď s náboženskou tematikou, alebo ľúbostného charakteru, napr. vyznania lásky.

Medzi techniky zdobenia patrí aj voskovanie, alebo nanášanie zafarbeného vosku na vajíčko. Ďalšou z techník je leptanie. Kraslice sa zvyčajne farbili načerveno a leptaním octom alebo vodou z kyslej kapusty sa dosiahol biely ornament. Iným spôsobom zdobenia bolo vyškabávanie vzorov na zafarbenom vajíčku nožom, pilníkom, žiletkou alebo ihlou. Neskôr, až koncom 19. storočia sa na území dnešného Slovenska objavila technika obľepovania rôznymi prírodnými materiálmi, ako napr. sitina, slama, či priadza. Náročnejším spôsobom bolo drôtovanie. Neboli výnimkou ani kraslice z dreva či zo skla, dokonca sa medzi mladými kováčmi vyskytovala aj technika okúvania.

Tradičia maľovania a zdobenia veľkonočných vajíčok je aj dnes veľmi rozšírená. Hoci sa ich funkcia zmenila a dnes je už prevažne dekoračná, stále má veľké zastúpenie medzi súčasnými ľudovými výrobcami.

Stanislava Cúthová,
LaDM Zvolen

Fotografie:
Kraslice Podb 1, 2, 3 –
vyrobila Anna Kudlačová
Kraslice LDM 1,2,3 – vyrobila
Cecília Sľúková

Milí kamaráti,

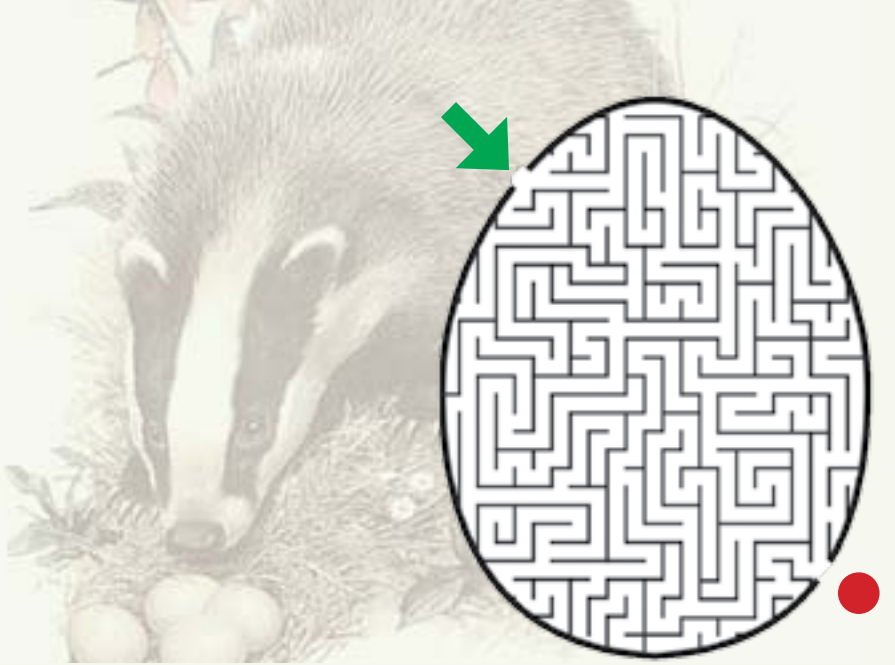
dúfam, že ste sa zabavili pri hre, ktorú sme vám pripravili vo februárovom čísle. Do lesov prichádza jar, obdobie, kedy my zimní spáči už začíname opúšťať svoje skrýše, a tak vám budem opäť písať o zážitkoch zo života v našom lese. Teraz sa už lesom začína šíriť vtáčí spev a s ním spojená stavba hniezd a všetky prípravy na znášanie vajčiek a starostlivosť o budúce potomstvo.

Okrem bludiska v tvare vajčeka som si pre vás pripravil aj ďalšiu súťaž o najkrajšiu kresbičku s názvom **Jar v lese**.

Svoje obrázky mi posielajte na adresu:

Jazvec Mišo,
redakcia časopisu Lesník
LESY Slovenskej republiky, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica

Váš kamarát
jazvec Mišo

		2	8		9	3		
	6		2		1		4	
		1		6		2		
8			1		3			6
7			6		8			4
		6		1		9		
	3		5		6		2	
		5	3		4	6		

		2		1	7	8		3	
	4		3		2		9		
1									6
		8	6		3	5			
3									4
		6	7		9	2			
9									2
	8		9		1		6		
	1		4	3	6			5	

Zasmejte sa

Tak teba nebaví zbierať semenka?
A ty si myslíš, že mňa baví mlátiť
celý deň hlavou o strom?

Čo mám robiť? Môj pes naháňa okoloidúcich na bicykli?
Zoberte mu bicykel!

– Janko, a z čoho si dostal tú pätku? -
pýta sa otec.
– To kvôli Hviezdoslavovi.
– Tak sa s ním prestaneš kamarátiť!

Klop, klop!
Kto je tam? Výplata
Jej tak pod ďalej. Dáš si kávu alebo čaj?
Nie ďakujem, nerob si starosti, ja sa dlho nezdržím.

Zlodej prepadne banku. V ruke drží odistený granát. Na to sa objaví policajt, vytiahne pištoľ a zakričí:
– Vzdajte sa a odhodte svoju zbraň!

Ruským vedcom sa podaril zázrak – skrížili zlatú ryбку so žralokom. Vznikla zlatá ryбка, ktorá vám splní posledné želanie.

Môžem mať ešte dieťa, keď už mám 35? Nie? 35 detí je naozaj dosť.

Príde vlk do pôrodnice pozrieť sa na syna. Prehliada ho a celý sa rozplyva:
„Aký má krásne očká, ten čumáčik. A aké má malinké zúbky, a tie ušká? Tie uši! No počkaj, zajac!“

V Austrálii skáče pani Klokanová tak, že každý meter zastaví. Z vaku jej vykukne malý tučniačik a zvracia... Na južnom pále zase sedí medzi nohami pani Tučniakovej malý klokan s cencúľom na nufáčiku a hovorí: „Do šľaka, to bol nápad ísť na ten výmenný pobyt.“

Dva mravce chytia slona a jeden hovorí druhému: „Ty podrž slona a ja skočím pre horčicu.“ Vráti sa s horčicou a pýta sa mravca: „Kde je slon?“ Mravec mu odpovedá: „Ušiel.“ „Neklam, ešte prežúvaš.“

Uveríte?

No ak patríte medzi tých, ktorí minulý rok nestihli hubársku sezónu, nezúfajte, tá tohtoročná sa práve začína. Nakoľko sa klíma výrazne zmenila a letá bývajú veľmi horúce s nedostatkom zrážok, isté druhy jedlých húb sa postupne prispôbujú tomuto trendu, a výrazne sa posunuli optimálne teploty ich vývinu. Preto čoraz častejšie po-

čas zimného obdobia, bohatého na zrážky, sa domov z potuliek našimi lesmi budete vracieť s niekedy väčšími inokedy menšími nádielkami húb. Tento sezónny posun, prináša ďalšie pozitíva a to nie len pobyt na čerstvom vzduchu v zime, ale tiež neznehodnotenie hubárskeho úlovku larvami rôznych druhov hmyzu, ktoré je počas hlavnej sezóny úplne bežným javom. Takže hubám a hubárčeniu celoročné zdar!!

Poľovnícky zámok Topoľčianky

V peknom prírodnom prostredí horského Požitavie medzi pohorím Tríbeč a Pohronský Inovec sa rozprestierajú Topoľčianky. Ich bohatá história, od staroveku až po dnes sa spája so sídlom starého hradu, pevnosti a neskôr klasicistického kaštieľa, ktorý bol a je dominantou Topoľčianok. Spolu s kaštieľom je dominantu okolitého anglického parku aj Poľovnícky zámok. Dal ho postaviť arciknieža Jozef August Habsburg, náruživý poľovník, v roku 1910 v secesnom slohu. Vznikol podľa návrhu Kolomana Gerstera. Počas prvej svetovej vojny tu bola zriadená nemocnica pre dôstojníkov. Roku 1934 bol poškodený požiarom a následne zrekonštruovaný. V roku 1951 bol zámok odkúpený ČSSR a daný do užívania štátnym lesom a v roku 1958 bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Ďalšia rozsiahla rekonštrukcia bola vykonaná v roku 1995. Poľovnícky zámok je lukratívne zariadenie hotelového typu. Ubytovanie poskytuje v dvoch dvojlôžkových a dvoch štvorlôžkových apartmánoch. Na poschodí sa

nachádza kartársky a fajčiarsky salónik, ktoré sú zariadené nábytkom z parožia. Hlavná spoločenská miestnosť poskytuje pre rôzne významné podujatia 42 miest. Steny sú bohato zdobené vzácnymi trofe-

jami poľovnej zveri a umeleckými dielami. Najvýznamnejšie sú obrazy Karola Šovánku. Priestory sú vhodné na reprezentáciu firiem, organizovanie posedení po spoločných poľovačkách, oslavy, degustáciu vín z vlastnej vinnej pivnice a ochutnávku špecialít z diviny.

V okolí zámočku sa rozprestiera anglický park, ktorým záujemcovia môžu prejsť po lesníckom náučnom chodníku. Dnes tridsaťjeden hektárový, dve storočia budovaný a starostlivo udržiavaný topoľčiansky park upúta návštevníkov zbierkou javorov, cédom libanonský, sekvojou, ginkom dvojlaločným, nádherná je aleja

bukov červenolistých. Atmosféru parku dotvárajú záhradné stavby, historický skleník, jaskyňa a jazierka. V okolí zámočku sú umiestnené tri plastiky Alojza Štróbla.

Návštevníci si môžu prezrieť Zámok Topoľčianky, Národný žrebčín Topoľčianky, škôlku okrasných drevín, Zubriú obo-ru, Arborétum Mlyňany, zrúcaniny gotických hradov Hrušov a Gýmeš.

Milan Longauer

Diviačie stehno s malinami

Receptár

Suroviny: diviačie stehno, soľ, korenie čierne mleté, víno červené, bylinky, borievky, klinčeky, vývar, maliny, lekvár malinový, maslo, šalotka, bobkový list, tymián, víno červené.

Postup prípravy: Stehno na noc vložíme do marinády (olej, soľ, korenie, bylinky, 1 dl červeného vína, borievky). Na druhý deň mäso z marinády vyberieme, orestujeme zo všetkých strán, aby sa povrch mäsa uzavrel, vložíme do pekáča aj so zvyškom marinády. Prikryjeme alobalom a pečieme

pri 180 °C 40 minút. Počas pečenia mäso kontrolujeme, obraciame, podlievame. Ak máme kuchynský teplomer, teplota mäsa

by mala byť 45–50 °C a farba mäsa ružová. Ak chceme mäso prepečené, pečenie predĺžime aspoň o 15 minút.

Omáčka: Spolu na masle orestujeme šalotku, bobkový list, klinčeky, tymián, zalejeme vínom. Pridáme čerstvé alebo zavárané maliny a varíme do zhustnutia. Hustú zmes, ktorá vznikne, prepasirujeme cez sitko do druhého hrnca. Pridáme vývar a opäť varíme, kým sa omáčka nezredukuje na polovicu objemu. Pridáme džem, počkáme, kým sa nerozpustí, a nakoniec plátok masla na zjemnenie.

Dobrá chuť

Jedlé drevokazné huby (3/3)

Plamienka zimná (zamatovohlúbiková)

latinsky (*Flammulina velutipes*) rastie od novembra do polovice marca zvyčajne v malých i veľkých trsoch ako saprofág na pňoch, alebo parazituje na živých kmeňoch listnatých stromov najmä topoľov a vrb. Pokožka klobúka veľkého 2-8 cm je žltá-pomarančová až žltáhnedá, v strede spravidla najtmavšia. Povrch klobúka je hladký, za suchého počasia slizký. Dužina je tenko-mäsitá, špinavo-belavá alebo krémová. Na vzduchu nemení farbu. Má miernu chuť a príjemnú slabú hubovú vôňu. Lupene sú 0,5-1,2 cm široké, riedke krémové až neskôr okrovo žlté, kým výtrusný prach je biely. Medovo-žltý až červenkastý hlúbik je 5,0-10,0 cm dlhý a 0,3-1,2 cm hrubý. Ak je mierna zima, môžeme nájsť plodnice tohto druhu takmer cez celé zimné obdobie, pretože odoláva nízkym teplotám a mrazom až do -10 °C.

RECEPT 5: Gurmánske špagety

200 g kuracích prs, 300 g plamienky zimnej, 16 cherry paradajok, 100 g tavený syr, 3 PL olivový olej, 2 PL lesný med, 6 strúčikov cesnaku, 1 dcl biele víno, čerstvá bazalka, 1/2 kocky slepačieho bujónu, kečup, mletá červená paprika, čerstvé chilli, citrón, špagety, soľ.

Postup: Večer pred prípravou nakrájame prsia na hrubé rezance, pridáme umyté a nakrájané plamienky, 0,5 dcl bieleho vína, 1 PL medu, 3 rozpučené strúčiky cesnaku, nakrájané chilli, olej a soľ. Všetko dobre premiešame a uložíme na noc do chladničky. Na druhý deň zmes vložíme na vyhriatu panvicu poliatu olejom a narýchlo orestujeme, pokiaľ mäso nezbeleje. Pridáme 10 na polovičky nakrájaných cherry paradajok, zalejeme zvyšným bielym vínom s medom. Dochutíme 100 g kečupu, polkou bujónu, syrom a miešame. V prípade potreby podliavame vodou. Pred dokončením pridáme 3 ČL mletej papriky, nakrájanú bazalku, cesnak nakrájaný na tenké plátky, zvyšné cherry paradajky a 3 minúty miešame, potom odstavíme. Podľa potreby citrónom alebo medom.

Pňovka neskorá

latinsky (*Sarcomyxa serotina*) rastie na živých i odumretých kmeňoch listnatých stromov, najmä na bukoch, duboch, brežách, javoroch a jeľšiach. Vyskytuje sa od októbra do decembra, často aj po prvých mrazoch. Plodnice vyrastajú jednotlivo alebo v trsoch. Klobúk je široký 3-12 cm, obličkovitý alebo vejárovitý a jeho povrchu je za suchého počasia plstnatý, za vlhka slizovateľný. Pozorovaná je veľká farebná variabilita, pričom najčastejšie sú zelené až hnedo-olivové odtiene. Husté lupene sú žltkasté, oranžové až okrové, mierne zbiehavé, na koncoch rozvidlené. Oranžovožltý hlúbik je krátky, postranný, kužeľovitý, pomerne hrubý, plstnatý, až jemne tmavo šupinkatý. Dužina je biela, v miestach, kde sa pripájajú lupene a pod pokožkou hlúbika, žltkastá a rósolovitá. Tento druh má miernu až horkastú chuť a jemnú hubovú vôňu. Vďaka charakteristickému sfarbeniu klobúka a lupeňov je ťažko zameniteľná.

-as-

RECEPT 6: Huby v sladko-kyslom náleve

Pňovka neskorá je jedlým ale nie najchutnejším druhom húb, preto je vhodná prevažne na zaváranie v sladkokyslom náleve ako napr. aj iné druhy húb (pôvabnice, rýdziky, podpňovky, suchohríby, hríby, strmulky, kuriatka, masliaky, sliziaky, muchotrávky ružovkasté, plávky, mladé bedle a i.), soľ, ocot, cukor, voda nakladač na uhorky, čierne korenie, bobkový list.

Postup: Umyté huby buď celé, alebo klobúky, prípadne upravené na menšie kúsky dáme do pripraveného hrnca s vodou riadne osolenou. Tie varíme cca 30 minút, necháme vychladnúť a scedené vkladáme do zaváracích pohárov najlepšie so závitom. Osobitne si pripravíme nálev podobný nálevu na uhorky. Dáme variť vodu s obsahom nakladačovej zmesi v príslušnom pomere s octom ako je na návode, pridáme kryštálový cukor, dva bobkové listy a navyše viacej celého čierneho korenia. Mierne zavaríme. Pripravené huby v pohároch zalejeme a sterilizujeme pri vare cca 10 minút!

Apríl 2016

1.	P	Hugo Medzinárodný deň vtáctva Rybárstvo a poľovníctvo, včelárstvo 2016 – Agrokomplex Nitra
2.	S	Zita Rybárstvo a poľovníctvo, včelárstvo 2016 – Agrokomplex Nitra Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
3.	N	Richard, Richarda Rybárstvo a poľovníctvo, včelárstvo 2016 – Agrokomplex Nitra Medzinárodná výstava psov – Agrokomplex Nitra
4.	P	Izidor, Izidora
5.	U	Miroslava, Mira
6.	S	Irena Voda – 3. medzinárodná výstava využitia a ochrany vody – Incheba Bratislava • Záhradkár 2016, Včelár 2016, Poľovník 2016 – EXPO Trenčín
7.	Š	Zoltán Svetový deň zdravia Voda – 3. medzinárodná výstava využitia a ochrany vody – Incheba Bratislava • Záhradkár 2016, Včelár 2016, Poľovník 2016 – EXPO Trenčín
8.	P	Albert, Alberta Voda – 3. medzinárodná výstava využitia a ochrany vody – Incheba Bratislava • Záhradkár 2016, Včelár 2016, Poľovník 2016 – EXPO Trenčín
9.	S	Milena Voda – 3. medzinárodná výstava využitia a ochrany vody – Incheba Bratislava • Záhradkár 2016, Včelár 2016, Poľovník 2016 – EXPO Trenčín
10.	N	Igor, Igora
11.	P	Július, Leo, Lev Deň narcisov – Deň boja proti rakovine
12.	U	Estera, Ester
13.	S	Aleš
14.	Š	Justín, Justína Gardena 2016, Domexpo – Agrokomplex Nitra
15.	P	Fedor, Fedora Lesnícko-poľovnícky deň pre deti OZ Sobrance Gardena 2016, Domexpo – Agrokomplex Nitra
16.	S	Dana, Danko, Danica Gardena 2016, Domexpo – Agrokomplex Nitra
17.	N	Rudolf, Rudolfa, Rudolfína Gardena 2016, Domexpo – Agrokomplex Nitra
18.	P	Valér, Erich
19.	U	Jela Autosalón – 26. medzinárodný salón automobilov Incheba-Bratislava
20.	S	Marcel Autosalón – 26. medzinárodný salón automobilov Incheba-Bratislava
21.	Š	Ervín, Ervína, Saskia Deň Zeme 2016, OZ Kriváň 8. ročník Ekologický jarmok Považská Bystrica, OZ Považská Bystrica Autosalón – 26. medzinárodný salón automobilov Incheba-Bratislava
22.	P	Slavomír Deň Zeme • Lesnícke dni Zvolen Autosalón – 26. medzinárodný salón automobilov Incheba-Bratislava
23.	S	Vojtech, Vojtecha, Vojteška Autosalón – 26. medzinárodný salón automobilov Incheba-Bratislava
24.	N	Juraj Autosalón – 26. medzinárodný salón automobilov Incheba-Bratislava JURKO – Svätajurská púť – Nitrianska Blatnica, OZ Šaštín
25.	P	Marek, Marko, Markus
26.	U	Jaroslava Regionálny lesnícky deň v Košiciach, OZ Košice
27.	S	Jaroslav Revúcke lesnícke dni 10. ročník, OZ Revúca
28.	Š	Jarmila
29.	P	Lea
30.	S	Anastázia, Anastáz Svetový veterinárny deň

Erby
s nádychom
lesaErb obce Brestovec
(okres Komárno)Erb obce Havaj
(okres Stropkov)Erb obce Nižná Olšava
(okres Stropkov)Erb obce Nova Sedlica
(okres Snina)Erb obce Šumiac
(okres Banská Bystrica)Erb obce Turie
(okres Žilina)Erb obce Vyšná Olšava
(okres Stropkov)

Životné jubileá

50 rokov

Konečník Milan, vedúci ES,
ES Rohožník – OZ Šaštín

Brisuda Miroslav, vedúci LO,
LS Dechtice – OZ Smolenice

Gáberová Ľubica, fakturant –
OZ Námestovo

Grof Dušan, vedúci LO, LS Oravský
Podzámok – OZ Námestovo

Píkula Jozef, vedúci LO,
LS Divín – OZ Kriváň

Ing. Popovič Ladislav, vedúci LO,
LS Jasov – OZ Košice

Gajdoš Daniel, vedúci LO,
LS Udavské – OZ Vranov

Kertés Ján, vedúci LO,
LS Ubľa – OZ Sobrance

Ing. Janták Imrich, programátor –
analytik – GR BB

60 rokov

Marko Miloslav, technik,
LS Šaling – OZ Čierny Balog

Matajzová Božena, mzdový účtovník
– OZ Revúca

Dovala Ondrej, referent MTZ
a nákupu – OZ Rožňava

Zacharovská Júlia, financie – GR BB

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Balog Štefan, správca IS –
OZ Sobrance

35 rokov

Ing. Krajniak Ondrej, vedúci LS
Kamenín – OZ Levice

Ing. Mošat Dušan, technik,
LS Partizánske – OZ Prievidza

Ing. Globan Róbert, vedúci ES,
Veľké Uherce – OZ Prievidza

Ing. Mlynarčíková Darina, vedúca
výrobnotechnického úseku –
OZ Považská Bystrica

Ing. Kresťan Emil, referent obchodu –
OZ Námestovo

Ing. Grolmus Ján, vedúci odboru
obchodu a logistiky – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Medved' Jozef, manipulant,
ES Hronec – OZ Čierny Balog

Rubriku spracovala Martina Velká

Najexotickejšie ovocie sveta (2/3)

KIWANO

latinsky *Cucumis metuliferus* je jednoročnou, rýchlo rastúcou lianou z čeľade tekvicovitých, dorastajúcou do dĺžky niekoľkých metrov. Je to druh príbuzný napr. uhorky siatej a melónu cukrovému, a je tiež považovaný za predchodcu všetkých ostatných melónov. Listy a stonky sú pokryté jemnými chlpkami. Sýto-žlté, obojpohlavné kvety sú 2-3 cm veľké. Plody Kiwana sú oválneho tvaru, spočiatku zelené, po dozretí oranžovo sfarbené a pokryté trňami. Dorastajú do dĺžky cca 12 cm a šírky okolo 6-7 cm. Dužina je rôsolovitá, sladkokyslá, rozdelená na viacero komôr s bielymi semenami. Domovinou druhu je púšť Kalahari, neskôr pestované na Novom Zélande, Izraeli, Kalifornii, Austrálii a Čile. Kiwano si môžete vypestovať aj v našich klimatických podmienkach, najlepšie v skleníku.

MANGOSTEEN

latinsky *Garcinia mangostana* je tropický ovocný vždyzelený pomaly rastúci strom s pyramídovým tvarom koruny, dorastajúci do výšky 6-25 m. Je charakteristický takmer čiernou, šupinatou kôrou, gumovitým horkým latexom. Nové listy sú ružovo-červené neskôr tmavo zelené, podlhovasté s lesklým povrchom, spodná časť listov je svetlozelená. Kvety sú obojpohlavné. Plodom je guľaté, tmavo fialové až červenasto fialové ovocie. Po dozretí je kôra (exokarp) nepoužiteľný. Dužina je snehovo-biela, šťavnatá, mäkká a vláknitá dužina plodu môže a nemusí obsahovať semenná. Vyskytuje sa v oblasti Malajzie, Thajska, Vietnamu, Barme, na Filipínach a v juhozápadnej Indii. Ideálna teplota pre pestovanie a produkciu ovocia je v rozmedzí 25-35 °C s relatívnou vlhkosťou nad 80 %.

BAEL

latinsky *Aegle marmelos* je štíhly strom dorastajúci do výšky 18 m, charakteristický malými trojlaločnými listami. Ovocie veľkosti pomaranča až pomela dozrieva 11 mesiacov. Má drevnatú šupku, zelenej, hnedej alebo žltej farby, ktorú treba rozbiť použitím kladiva alebo mačety. Vlákňitá dužina (buničina) je veľmi aromatická, pripomínajúca zmes vóni džemu a ruží. Sladko-kyslé plody obsahujú početné chlpaté semená zapúzdrené v slizovitej tekutine. Plody sa konzumujú čerstvé, varené alebo sušené. Pôvodne sa vyskytoval v Indii, neskôr bol rozšírený do juhovýchodnej Ázie, napr. aj na Filipínach a Fidži. Rastie na miestach, kde iné stromy nie sú schopné rásť, a preto je tento druh hinduistami považovaný za posvätný.

LIMONCILLO

latinsky *Melicoccus bijugatus* je stromom čeľade *Sapindaceae* pochádzajúcim zo severu Južnej Ameriky, odkiaľ bol naturalizovaný do pobrežných oblastí ale tiež v suchých lesoch strednej Ameriky, Karibiku a časti južných oblastí Európy. Stromy môžu dosiahnuť výšku až 25 m, sú charakteristické zloženými 5-12,5 cm dlhými listami. Kvety sú obojpohlavné 2,5-4 cm veľké. Ovocie pripomína tvarom aj veľkosťou liči, povrchová vrstva je však omnoho tvrdšia. Rôsolovitá dužina je sladkej alebo kyslej chuti, ktorá závisí od odrody tohto druhu. V Mexiku sa bežne jedáva s čili omáčkou, soľou a limetkami. Tento tropický strom obľubuje vyššie teploty, a pri teplotách pod -4 °C môže dôjsť k jeho výraznému poškodeniu.

-as-

